

	1. teema Ainult üks küsimus	2. teema Arutlus teadustest ja kunstidest	3. teema Välismaale õppima
Lugemine	Ainult üks küsimus Kuidas tüdrukutele meeldida?	Rousseau essee Infootsing	Vahetusõpilane Henri Enesetutvustus
Kõnelemine	Küsitluse läbiviimine	Arvamuse avaldamine Diskussioon	Konkursivestlus
Kirjutamine	Arvamuse vahendamine Arvaja tutvustamine	Arutlev lõik	Ankeedi täitmine Enesetutvustus
Keele- struktuurid	Refereerimine Tsiteerimine Ees- ja järellisand	Täpsustamine: üte, kiil ja järellisand	Argistiil Ametlik stiil Tuleviku väljendamine
Sõnavara	Arvamuse vahendamise sõnavara	Kõrgstiili sõnavara	Ametliku suhtluse sõnavara
Õigekiri	Otsekõne Kaudkõne	Ütte, kiilu ja lisandi kirjavahemärgistus	Numbrite ja arvude õigekiri

MARTIN EHALA
MARE KITSNIK

PRAKTIINE EESTI KEEL

10. KLASS
1. VIHIK

1. Vaata pilti ja arva, mida võiksid ajakirjanikud presidendi vastuvõtul külalistelt küsida.

2. Loe tekst läbi. Ütle, kelle vastus sind kõige rohkem huvitab ja kelle vastus sulle kõige rohkem meeldib.

Sander Silm
24. veebruar 2009, 20:07

President Arnold Rüütli hinnangul on praegusel raskel ajal kõige olulisem realistikult käituda ja üksteist vajadusel toetada.

Riigikogu esimees Ene Ergma arvas aga, et peamine on mitte laskuda meeleheitesse, sest Eestil on olnud praegusest tunduvalt raskemaid aegu. „Ja põhiline on ka see, et noored peaksid aru saama, et majanduses ei jõua vahendamisega enam kuhugi. Tähtis on korralik haridus,” toonitas ta.

„Kui eesti inimene suudab kohaneda majandusolukorraga, mis meil praegu on, siis oleks see tänavuse aasta suurim sündmus. See peaks tähendama, et inimene, kelle palka on vähendatud või kes on koondatud, leiab endas jõudu oma äri uuesti üles ehitada,” vastas aga Liis Lass, kelle hinnangul on praegu kätte jõudnud hetk, kus on vaja jalad kõhu alt võtta. „Seega minu soovitus oleks rohkem ettevõtlikkust ja vähem vigisemist,” ütles ta.

Liis Lassi kaaslane, keskerakonda kuuluv Riigikogu liige Lauri Laasi ütles, et praegu on oluline rasked ajad üle elada ning leida endas ühtekuuluvustunnet.

LUGEMINE: artiklid arvamusküsitlustest
KÕNELEMINE: arvamusküsimuste sõnastamine ja arvamusküsitluse läbiviimine
KIRJUTAMINE: arvamusküsitluse kokkuvõte
KEELESTRUKTUURID: tsiteerimine, refereerimine ja lisand
SÕNAVARA: arvamuse vahendamise väljendid
ÕIGE KIRI: otse- ja kaudkõne kirjavahemärgid ja lisandi kasutamine

A handwriting practice line with four horizontal dashed lines. A green number '1' is written on the line, starting from the top dashed line, going down to the bottom dashed line, and then curving up to touch the second dashed line from the top.

Arvamus on inimese väljendatud mõtted mingi asja, nähtuse või isiku kohta. Inimesed kujundavad oma arvamus neile teadaoleva info põhjal, sidudes selle oma emotsioonide ja hinnangutega. Inimeste informeeritus ja elukogemus on erinev, seepärast on ka arvamusel isikupärased. Mõnikord öeldakse, et niipalju kui on inimesi, on ka arvamusi. Samas on väga olulistest küsimustest inimesed sageli ühesugusel arvamusel. Sellist arvamust nimetatakse avalikuks arvamuseks. Arvamusel juhib inimest tema igapäevases käitumises; neid avaldatakse ajakirjanduses, et kujundada avalikku arvamust, ning esitatakse aruteludes, kui on vaja langetada otsuseid. Inimesel ei pea olema oma arvamus maailma kõigi nähtuste ja veidruse kohta, kuid ühiskonnaelu olulisemate küsimuste suhtes võiks iga kodanik oma seisukoha kujundada. Et saada teada, mida inimesed ühes või teises küsimuses arvavad, korraldatakse sageli erisuguseid arvamusküsitlusi alates meelelahutuslikest kuni tõsiteaduslikeni. Arvamust ei tohi segi ajada faktiga. Faktid on tõsiasiad – nii nagu asjad objektiivselt on, ilma hinnanguteta. Arvamus on isikupärased vaatenurgad asjadele.

3. Loe läbi ülal esitatud tekst ja vasta küsimustele.

- Mille poolest erineb arvamus faktist?

.....

.....

.....

.....

.....

- Mis on avalik arvamus?

[illegible]

- Kuidas tekivad inimestel arvamused?

[illegible]

- Millistes küsimustes peaks inimesel olema oma arvamused? Põhjenda.

mus? Põhjenda.

.....

.....

.....

.....

.....

SOOVITUSI ARVAMUSKÜSIMUSTE SÕNASTAMISEKS

- Küsida tuleb arvamust, mitte fakte.
- Küsimus ei tohi olla väga üldsõnaline.
- Küsimus peab olema sõnastatud võimalikult lühidalt ja selgelt.
- Ühes küsimuses tuleb arvamust küsida ainult ühe asja kohta.
- Tasub vältida *kas*-küsimusi, sest vastus võib jääda väga lühikeseks.
- Pole mõtet küsida iseenesestmõistetavaid asju.
- Tasub vältida küsimusi, mis panevad vastaja end ebamugavalt tundma.

Projekt: tänavaküsitlus

Viige läbi tänavaküsitlus ja kirjutage selle põhjal ülevaateartikkel ajalehele.

1 Töötage paaris.

♦ Arutage, mis teemad on hetkel ühiskonnas, teie elukohas või koolis aktuaalsed. Mõelge oma küsitluse jaoks välja üks keskne küsimus ja kaks abistavat küsimust, millega vajaduse korral küsitletava arvamust täpsustada või laiendada.

♦ Harjutage teineteise peal küsitletava poole pöördumist, küsimuse esitamist, täpsustamist, taustaandmete küsimist ja tänamist. Järgige küsitluse läbiviimise juhendit.

♦ Õppige kasutama oma telefoni diktofonina, kontrollige hääletugevust ja kvaliteeti.

♦ Viige küsitlus läbi: küsitlege viit inimest, kellest osa peaksid olema teile võõrad. Küsitlege eri soost ja vanuses inimesi.

♦ Kirjutage lindistatud vastused võimalikult täpselt lindilt maha.

2 Töötage individuaalselt.

♦ Kirjuta küsitluse põhjal ülevaateartikkel, kasutades eeskujuna lugemispalasisid „Ainult üks küsimus...” ja „Tänavaküsitlus...” (vt juhtnööre harjutuses 13).

3 Töötage rühmas.

♦ Jagage artiklid rühmade vahel ja hinnake tekste. Valige välja iga rühma kõige huvitavam lugu.

Nõuandeid tänavaküsitluse läbiviimiseks

Tänavaküsitlus on intervjuu alaliik, mida kasutatakse tavaliselt siis, kui soovitakse kuulda rahva häält. Tänavaküsitluse vastajad valitakse suhteliselt juhuslikult nende hulgast, kes küsitluskohast mööduvad. Samas peetakse silmas, et vastajad esindaksid elanikkonna eri gruppe: mehi, naisi, nooremaid, vanemaid jne.

Turvalisuse mõttes viige tänavaküsitlus läbi paaristööna.

Valmistage vastuste lindistamiseks ette telefon või diktofon, selle puudumisel varuge märkmik või tugeva alusega paberit. Veenduge, et oskate lindistamisfunktsiooni kasutada.

Valige küsitlemiseks koht, kus inimesi on palju ja kus neil on vaba hetk, näiteks bussipeatus. Veenduge, et ümbrus oleks turvaline ja teie küsitlus ei tõmbaks ligi ebasoovitavaid isikuid. Pöörduge inimese poole enesekindlalt ja viisakalt. Üldjuhul teietage võõraid inimesi, oma eakaaslast võite soovi korral sinatada. Alustada võiks näiteks nii:

Vabandage, kas Teil on üks hetk aega? Me kirjutame „Noorte häälele” artiklit laste ja vanemate suhetest ning tahaksime küsida Teie arvamust.

Vabandust, kas tohiks Teid hetkeks tülitada? Meid huvitab, mida inimesed arvavad kliima soojenemisest. Tahame sellest kirjutada internetiportaali artikli. Kas oleksite nõus vastama paarile küsimusele?

Kui inimene ei soovi vastata, siis öelge lihtsalt: *Vabandust tülitamise pärast. Head aega!*

Kui inimene on nõus, siis tutvustage ennast: öelge oma ees- ja perekonnanimi ning kool ja küsige luba tema vastuse lindistamiseks. Öelge, et kasutate tema vastust ainult ülevaateartikli kirjutamisel.

Seejärel esitage küsimus ja laske inimesel vastata, samal ajal lindistage vastus või kirjutage see üles. Vajaduse korral esitage täpsustav lisaküsimus. Üleskirjutamist kasutades ärge kartke paluda inimesel oma arvamust korrata, näiteks nii:

Palun, kas Te kordaksite seda veel kord, ma ei jõudnud kirjutada.

Oodake palun, ma ei jõua kirjutada.

Kui vastaja on vastamise lõpetanud, siis tänage teda ja öelge, et tema vastustest on suur abi. Edasi küsige, kuidas vastaja soovib end lasta artiklis tutvustada, näiteks nii:

Kuidas me võiksime Teid artiklis tutvustada, kuidas on teie eesnimi ja mis tööd te teete?

Osake märgata isikupäraseid detaile vastaja olekus (naeratas, punastas, kortsutas kulmu jms), et neid hiljem artiklis kasutada.

4. Vasta järgmistele küsimustele.

- Mis eesmärgil sobib kasutada tänavaküsitlust?
- Kuidas tuleb küsitlus ette valmistada?
- Mida peab silmas pidama vastajate valimisel?
- Kuidas peab küsitlust alustama? Miks just nii?

5. Miks järgnevad küsimused ei sobi küsitluse esitamiseks? Sõnastage need võimaluse korral ümber.

1. Kuidas mõjutab uus liiklusseadus teie autojuhtimisharjumusi?

.....

.....

2. Kas koolis peaks antama vähem koduülesandeid ja tegema rohkem kontrolltöid?

.....

.....

3. Kui suur peaks olema ülikooli poolt bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppe õppekavadele vastuvõtuks kehtestatav minimaalne punktisumma ehk lävend nii riigieelarvelistele kui ka riigieelarvevälistele õppekohadele?

6. Loe järgmist tänavaküsitluse kokkuvõtet. Võrdle noormeeste ja neiude arvamusi. Mis on sarnane? Mis on erinev? Kas jagad neid arvamusi? Mida lisaksid?

←

→

http://noortehaal.delfi.ee

▼

Tänavaküsitlus: Mida kõike peab teadma, et tüdrukutele meeldida

Zlata Skubi

23.august 2010 08:00

Palaval suvepäeval käis Noorte hääle reporter linnas ja rannas ringi ning küistles neiusid ja noormehi kuuma teemal. Millised iseloomuomadused peavad olema südametemurdjal ja kust tõsist suhet mitte otsida, sellest rääkisid meile noored.

Pargipingil varjuvilus istunud Maali arvates peab poiss olema hooliv, sõbralik ja lahke. Kindlasti ka usaldusväärne. Teiste tüdrukute seas olid mainitud omadused nagu viisakus, huumorisoon ja jutukus.

Tüdrukule lähenemiseks peab meelde tuletama kõik head kombed. Ühe neiu arvates on labane väljendusviis ja pealetükkimine kindlateks eemale peletajateks.

Enda eest hästi hoolitsevad noormehed teenivad neiude silmis plusspunkte. Stiilne välimus tõmbab tšikke hästi ligi. Kuid hästi valitud riidekihi või kena soengu all peab peituma isiksus, mitte tühi kest.

- Kuidas tuleb küsimusi esitada?
- Kuidas on kõige parem vastuseid fikseerida? Miks just nii?
- Mida peab vastajale ütlema küsitluse lõpus?

.....

.....

.....

.....

.....

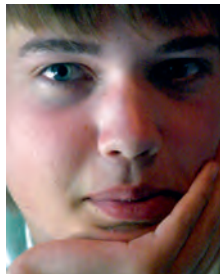
.....

.....

.....

.....

.....

Tutvumispaikade suhtes esines lahkarmamus. Kui noormehed mainisid klubisid kui head kohta tüdrukutega tutvumiseks, siis vastassugupool arvas, et sealt käiakse otsimas ainult lühikesi suhteid. Ühe neiu arvates ei leia ööelu kaudu õigeid inimesi. Teine neiu pakkus välja, et hobiga tegelemise kohtades on võimalik leida sobivat tüdrukut. Ehk tasub oma huviala ringkonnas silmad lahti hoida? :)

Küsidest poiste käest, kuidas tüdrukutele meeldida, öeldi, et peab olema sõbralik, kena välimusega ja hea iseloomuga. Allani-nimeline noormees mainis naljaga pooleks, et tüdrukutele meeldimiseks peab neile pugema.

Tüdrukute seas menukas olla tundub peaaegu omaette teadusena. Nõudmised on kõrgel nii välimuse, käitumise kui ka iseloomu suhtes. Peab jälgima, et riided oleksid maitsekad ja jutt naljakas ja paljugi veel.

Tegelikult on asi palju lihtsam. Ühe noormehe käest küsiti tüüp küsimus, et kuidas tüdrukule meeldida, ning peale mõttepausi tuli lihtne vastus: „Jää iseen-daks.”

TSITAAT JA REFEREERING

Inimese arvamust on võimalik tekstis esitada kas tsitaadina või refereeringuna. Tsitaadi puhul antakse arvamus edasi täpselt sellises sõnastuses, nagu küsitletav seda ütles või kirjutas. Põhimõtteliselt on tsitaat sama mis otsekõne ja kirjutatakse alati jutumärkide vahele. Refereeringus annab autor küsitletava arvamuse edasi oma sõnadega. Refereering on oma olemuselt sama mis kaudkõne ja jutumärke ei kasutata. Refereeringu puhul tuleb jälgida, et mõte saaks edasi antud ilma moonutusteta.

Tsitaat või refereering esineb tavaliselt koos saatelausega. Saatelause annab infot selle kohta, kes arvamuse esitas ja millisel moel ta seda tegi. Kui tegu on tsitaadiga, siis järgneb saatelausele koolon ning tsitaat on jutu-märkides (näiteks *President ütles: „Üksteist tuleb vajaduse korral toetada.”*). Kui tegemist on refereeringuga, siis koolonit ei panda. Saatelause ja refereering ühendatakse enamasti sidesõnaga et või moodustavad nad hoopis ühe tervikliku lause (*President ütles, et vajaduse korral peab üksteist toetama. Presidendi arvates tuleks vajaduse korral üksteist toetada*). Kui saatelause on tsitaadi järel, siis pannakse tsitaadi lõppu koma või küsi- või hüüumärk (*„Üksteist tuleb vajaduse korral toetada,” ütles president*).

Tsitaat

Ene Ergma arvas: „Ja põhiline on ka see, et noored peaksid aru saama, et majanduses ei jõua vahendamisega enam kuhugi. Tähtis on korralik haridus.”

Refereering

Ene Ergma arvas, et noored peaksid mõistma korraliku hariduse tähtsust, sest vahendamisega ei jõua enam kuhugi. Ene Ergma arvates peaksid noored mõistma korraliku hariduse tähtsust, sest vahendamisega ei jõua enam kuhugi.

7. Leia tekstidest „Ainult üks küsimus: mis on praegu Eesti jaoks kõige olulisem?” ja „Tänavaküsitlus: Mida kõike peab teadma, et tüdrukutele meeldida” kaks tsitaati ja kaks refereeringut ning jooni need alla. Sõnasta kaks tsitaati ümber refereeringuteks.

8. Kirjuta tekstidest „Ainult üks küsimus: mis on praegu Eesti jaoks kõige olulisem?” ja „Tänavaküsitlus: Mida kõike peab teadma, et tüdrukutele meeldida” välja vähemalt viis väljendit, millega arvamust esitatakse.

9. Lisa saatelause lünkadesse sobivad sõnad või väljendid nii, et mõte oleks terviklik ja sõnad ei korduks.

- 1. „Kui minult laulu kohta küsiti, olin väga põnevil,” laulja ajakirjanikule.
- 2. Mees siiski, et tema viljeletud õudus-roki ajad on möödas.
- 3. „Meil olid sõbrad külas ja saime kõik naerda,” noormees vana aasta õhtut.
- 4. Tema on eneseiroonia terve mõistuse märk.
- 5. Sõbrad , et ta on õnnesärgis sündinud.
- 6. „David tahab oma karjääri lõpetada Inglise klubis kui võimalik,” sõber.
- 7. „Tahtsime parimat, aga välja tuli nagu alati,” minister tegematajätmissi.
- 8. „Oleks ma teadnud, et nii läheb, poleks ma seda öelnud,” neiu oma sõnu.
- 9. Teadlase ei ole Eestis kindlasti tugevat maavärinat karta.
- 10. Peetri peaks oluliselt panustama kõrghariduse arendamisse.

10. Allpool on kaks näidet selle kohta, kuidas edasi anda vastandlikke seisukohti. Too veel selliseid näiteid, kasutades järgnevaid sidesõnu ja väljendeid:

kuid, aga, ühelt poolt ... teiselt poolt, seevastu, teisalt.

Kui noormehed mainisid klubisid kui head kohta tüdrukutega tutvumiseks, siis vastassugupool arvas, et sealt käiakse otsimas ainult lühikesi suhteid.

Ühe neiu arvates ei leia ööelu kaudu õigeid inimesi. Teine neiu aga pakkus rõõmsalt naeratades välja, et hobiga tegelemise kohtades on võimalik leida sobivat tüdrukut.

ISELOOMUSTAMINE

Küsitlusest ülevaadet kirjutades tuleb küsitletavat ka tutvustada ja iseloomustada. Enamasti tehakse seda lisandi abil. Lisand on täpsustus, mis väljendab sama isikut, keda põhisõna, aga teiste sõnadega (lisand on alla joonitud, põhisõna poolpaksus kirjas).

- 1. Roheliste erakonda kuuluv Riigikogu liige Toomas Trapido leidis ...
- 2. President Arnold Rüütli hinnangul ...

Loomulikult saab lisandit kasutada ka asjade ja olendite iseloomustamiseks.

- 3. Meie armastatud ülikoolilinn Tartu ...
- 4. Eesti üks loetumaid ajalehti Postimees ...

Mõnikord on võimalik panna järjest üsna palju lisandeid ning anda sellega väga mitmekülgne iseloomustus.

- 5. Füüsikaproffessor, Teaduste Akadeemia akadeemik ja poliitik, mitmekordne minister ning endine Tartu Ülikooli rektor Jaak Aaviksoo arvas ...

Samas tuleks arvestada, et kui lisandeid on palju, võivad nad tähelepanu põhisõnalt kõrvale juhtida ja niimoodi raskendada loetust arusaamist. Sellisel puhul võib kaaluda järellisandi kasutamist.

- 6. Jaak Aaviksoo, füüsikaproffessor, Teaduste Akadeemia akadeemik ja poliitik, mitmekordne minister ning endine Tartu Ülikooli rektor, arvas ...

Lisandi asemel on võimalik kasutada kõrvallauset, eriti kui lugeja ei tarvitse aru saada, et tegu on samale isikule viitavate lisanditega.

- 7. Jaak Aaviksoo, kes on Teaduste Akadeemia akadeemik ja poliitik, mitmekordne minister ning endine Tartu Ülikooli rektor ja füüsikaproffessor, arvas ...

Erinevate võimaluste valikul tuleb arvestada väljenduse selgust ja sujuvust. Tavaliselt tasub lühikesi lisandeid panna põhisõna ette ning pikki selle järele. Eriti keeruliste ja pikkade lisandite asemel võib kasutada kõrvallauset.

11. Ühenda reegel näitega.

Reegel

- 1 Eeslisandit komaga ei eraldata.
- 2 Järellisand eraldatakse komadega.
- 3 Kui järellisand vastab küsimusele *kelle?*, *mille?*, eraldatakse ta komaga vaid eest.
- 4 Kui lisandeid on mitu, siis panakse nende vahele koma, sest tegu on korduvate lauseliikmetega.

Näide

Eri Klasi, tunnustatud dirigendi arvamus avaldati ajalehes Helsingin Sanomat.

Ülikoolilinn Tartu asub Emajõe kaldal.

Luuletajal, prosaistil, näite- ja elukunstnikul Aapo Ilvesel ilmus uus raamat.

Sirpi, Eesti kultuurilehte, loeb haritum osa elanikkonnast.

12. Moodusta oma küsitluse toormaterjali põhjal iga küsitletu kohta sobivate lisanditega saatelause,

näiteks: *Tallinna Merekooli õpilasomavalitsuse esimees, ansambli Kapten solist rõhutas, et ...*

1.
2.
3.
4.
5.

13. Kirjuta oma küsitluse põhjal kokkuvõte noorteportaali „Noorte hääl” jaoks. Püüa kirjutada võimalikult huvitavalt ja informatiivselt, kasuta selles peatükis õpitud võimalusi.

Tööta järgmiste punktide järgi.

- Kirjuta mustand.
- Toimeta teksti, asenda liigselt korduvad sõnad sünonüümidega.
- Toimeta teksti, kontrolli õigekirja ja kirjavahemärgistust.
- Vormista tekst eraldi lehele. Ära lisa oma nime.

SÕNAVARA

14. Seleta järgmiste väljendite tähendust oma sõnadega.

- realistlikult käituda –
-
-
- meeletehnikasse laskuda –
-
-
- seljad kokku panna –
-
-
- jalad kõhu alt välja võtta –
-
-

ÕIGEKIRI

16. Pane puuduvad kirjavahemärgid. Vajaduse korral kasuta Sõnari või õigekirjakäsiraamatu abi.

Hiljutise teadmiste päevaga seoses esitasime küsimuse selle kohta kuidas inimesed suhtuvad esimesse klassi sisseastumiskatsetesse. Nagu arvata võiski oli arvamusi seinast sein. Allpool on esitatud neist mõningad.

Vilja Naerise linnaosa haridusameti juhi sõnul on sisseastumiskatsed igati õigustatud sest võimaldavad koolis moodustada ühtlase tasemega klasse. Ta lisis Kui me paneme kõik ühte patta ei tule sellest kunagi mingit kvaliteeditõusu.

Kasvatusteaduste professor Teet Laup Eesti haridusreformi peaideoloog mõõnis et õpilasi võib taseme alusel rühmitada kuid nägi selles ka ohte See on teadlikult haridusliku kihistumise ja kastiühiskonna valimine mis süvendab ennekõike võistluse ja ärapanemise kultuuri milles Eesti on nagunii kaugele jõudnud.

15. Kirjuta tekstis „Tänavaküsitlus: Mida kõike peab teadma, et tüdrukutele meeldida” esinevatele väljenditele sünonüüme.

- 1) küsitles kuumal teemal –
- 2) südamehävitaja –
- 3) labane väljendusviis –
- 4) pealetükkimine –
- 5) on eemale peletajateks –
- 6) teenivad plusspunkte –
- 7) tõmbab tšikke hästi ligi –
- 8) tühi kest –
- 9) esineb lahkarvamusi –
- 10) tasub silmad lahti hoida –
- 11) mainis naljaga pooleks –
- 12) peab pugema –
- 13) tundub peaaegu omaette teadusena –

Kommunikatsioonifirma turundusjuht 7 aastaste kaksikute ema Mari Liis Meel ütles kategooriliselt Mulle see asi ei meeldi. Minu lapsed on erinevate huvidega ja erinevate võimetega. Poeg muud ei teeks kui loeks raamatuid tütar aga on väga sportlik. Katsetel sai poeg natuke parema tulemuse kui tütar ning võeti vastu tütar aga peab minema teise kooli. Kaksikud peaksid ikka samas koolis käima.

Vabakutseline näitleja lastevanemate liidu esimees ning Mustamäe Kooli hooldekogu esimees Pärtel Kure leiab et kui kihistumise vastu võidelda siis peaks tegema seda haritud inimese kombel ja püüdma parandada seda vildakamat otsa mitte lõhkuma paremat otsa. Loomulikult on lihtsam laiali saata eliitkoolid kui võidelda näiteks narkomaaniaga mõnes Mustamäe koolis sõnas ta lõpetuseks.

17. Moodusta järgmiste andmete põhjal tsitaate (otsekõnet). Lisa kõik puuduvad kirjavahemärgid.

Isik	Iseloomustus	Arvamus
1. Aivar Pohlak	Eesti Jalgpalliliidu president viie lapse isa endine eesti keele ja kirjanduse õpetaja	Meil on vaja üles ehitada jalgpall kui selline
2. Juku-Kalle Raid	ajakirjanik luuletaja tõlkija riigikogu liige skandaalne	Kui sul pole vaenlasi siis sa ilmselt ei tee midagi
3. Epp Petrone	kirjastaja kirjanik blogija	Südamets teab iga inimene et mets heinamaa ja meri on ilusamad kui asfalt tanklad autod
4. Marju Lauristin	professor intellektuaal poliitik sotsiaalteadlane	Rõõm on näha et poliitikasse tulevad noored on paremad kui meie oleme olnud

1.....

.....

.....

.....

.....

2.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.....

.....

.....

.....

.....

4.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Täida tabel vastavalt näidisele. Jälgi algustähe õigekirjutust ja kirjavahemärke. Igasse lahtrisse tuleb sama palju sõnaühendeid.

e. tode piiririik, kartul olympic, aadu hindi kogutud teosed, eesti naine, liikluseeskiri, nädalaleht eesti ekspress, viinamari külmakartlik, viimne reliikvia, teater. muusika. kino, õppekorralduse eeskiri, tehnikamaailm, tuletõrje eeskirjad, õigekeelsussõnaraamat, sibul moskovski, päevaleht oma saar, kukul külas,

e. tubina 9. sümfoonia, kurk calligula, eesti vabariigi põhiseadus, kuristik rukkis, m. ehala eesti keele struktuur, pärnu postimees, johannese ilmutus, kirss virgin, keel ja kirjandus, roos mustlane, tšaikovski pähklipureja, redis komsomol

Vikerkaar
„Sõda ja rahu”
TLÜ aastaraamat
maasikas „Musi”

19. Pane puuduvad kirjavahemärgid.

1. Tõnisson ütles vaikselt Arno kui sult küsitakse siis ütle et koos koju läksime
2. Tõnisson tule siia nõudis köster Ütle kas sina lasksid õpetajate-noorhärrade parve jõepõhja
3. Tõnisson Ei lasknud
4. Kas sa olid laupäeva õhtul üksi siin päris Köster või oli teisi ka
5. Tali oli ka ütles Tõnisson
6. Tali küsis köster imestunult Mis sina siin tegid
7. Arno Ma ... m... ma aitasin Tõnissonil salmisid õppida
8. Aga siis pidid salmid ka sulle endale pähe jääma? Ütle õige nõudis köster

20. Kirjuta harjutuse 19 tekst ringi kaudkõnes, refereeringuna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

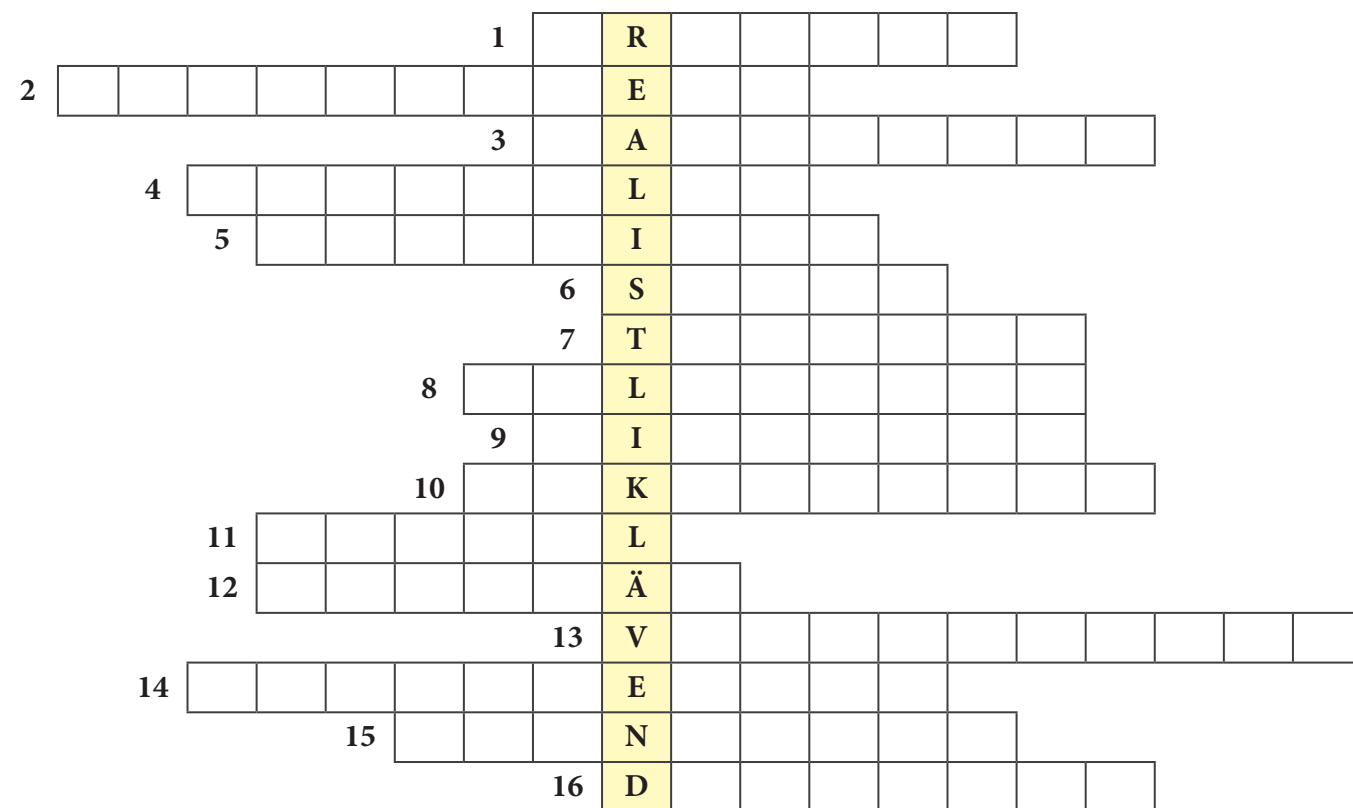
.....

.....

SÕNAVARA

21. Lahenda ristsõna. Kõik vastuseks olevad sõnad on pärit sellest teemast.

1. Partei	9. Vaikselt ja hädiselt pirisema
2. Kõrghariduse esimese etapi lõpetanu	10. Jäädvustama, registreerima
3. Millegi tegemisse oma osa andma	11. Üksikasi, pisiasi, peensus
4. Päevakohane	12. Edu mingil alal, tõus teenistuses
5. Tundeelamus	13. Vahetalitajana toimimine
6. Ladus, ilma probleemideta	14. Teise inimese mõtteid oma sõnadega edasi andma
7. Teise inimese mõtete sõnasõnaline edasiandmine	15. Esile tõstma, alla kriipsutama
8. Loovalt harrastama, harima	16. Seade kõne salvestamiseks ja taasesitamiseks

22. Kirjuta viis lauset. Igasse lausesse jäta lünk, kuhu sobib sõna eelmise harjutuse ristsõnast. Seejärel lase paarilisel arvata, mis sõna lünka sobib.

See küsimus ei ole praegu , sellest pole mõtet rääkida.

1.
2.
3.
4.
5.

Oled teema läbinud.
Hinda oma oskusi 5-pallilisel skaalal (5 – väga hästi, 4 – hästi, 3 – saan hakkama, aga võiks veel harjutada, 2 – veidi, aga on vaja veel palju harjutada, 1 – üldse mitte).

Esimene teema	1	2	3	4	5
1. Oskan sõnastada arvamusküsimust.					
2. Oskan arvamusküsitlust läbi viia.					
3. Oskan küsitletavat lisandite abil iseloomustada.					
4. Oskan tsiteerida ja refereerida, kasutades erinevaid saatelauseid.					
5. Oskan tsitaati ja refereeringut kirjavahemärgistada.					
6. Oskan lisandeid kirjavahemärgistada.					
7. Oskan kirjutada arvamusküsitluse kokkuvõtet.					

Analüüsi teemas õpitud materjali ja sõnasta enda jaoks kolm olulist põhimõtet või reeglit, mis peaks eluajaks meelde jääma. Kirjuta need tööraamatu tagakaanele.

Raffaello fresko „Ateena kool” 1511/12

1. Nimeta tuntud tänapäeva teadlasi ja loomeinimesi

(kunstnikke, kirjanikke, muusikuid, näitlejaid jt) nii Eestist kui ka mujalt. Lisa valdkond, mida nad esindavad.

Teadlased

Loomeinimesed

2. Vasta järgmistele küsimustele oma arvamuse järgi.

Milline on teaduse roll ühiskonnas?

.....

.....

.....

.....

Kas teadusel on sinu arvates ühiskonnas praegu liiga suur tähtsus, paras tähtsus või liiga väike tähtsus? Põhjenda.

.....

.....

.....

.....

Mis on kunsti, kirjanduse, teatri ja muusika roll ühiskonnas?

.....

.....

.....

.....

Kas kunstidel on sinu arvates ühiskonnas praegu liiga suur tähtsus, paras tähtsus või liiga väike tähtsus? Põhjenda.

.....

.....

.....

.....

VÄITLUS

Kahe inimese omavahelist suhtlust, mille käigus arutatakse mõnd probleemi, nimetatakse diskussiooniks ehk mõttevahetuseks. Kui diskuteerijad on mingis küsimuses eriarvamusel ja püüavad seda lahendada, on tegemist väitlusega. Kumbki osapool esitab väitluses argumente oma arvamuse tõestuseks ja teise poole veenmiseks ning püüab teise poole argumente loogilise põhjendamise teel ümber lükata. Väitluse eesmärk on leida tõde või probleemi parim lahendus. Ideaalis peaksid väitlejad jõudma arutelu lõpuks konsensusele ehk ühisele arvamusele.

VÄITLUSES KASUTATAVAD FRAASID

Oma arvamuse esitamine ja põhjendamine

*Minu arvates ...**Oma arvamuse tõestamiseks esitan kaks argumenti.**Esimene argument on see, et ...**Teiseks olen seisukohal, et ...**Selle tõestuseks esitan mõned näited.**Kokkuvõttes leian, et ...*

Vastaspöole arvamuse kommenteerimine

*Olen nõus selles osas, et ...**Samal ajal pean lisama, et ...**See on huvitav mõte, kuid ...**Ma ei saa nõustuda, et ...**Minu arvates on asi veidi teistmoodi.**Minu hinnangul on asi vastupidi.**Seetõttu ...*

3. Väidelge kaaslasega teemal „Tänapäeva inimesed peaksid lugema rohkem raamatuid”.

Üks väitleja kaitseb ja teine ründab väidet.

Demagoogia on kuulajaskonna sihipärane ja ebaaus mõjutamine emotsioonide ja vassimise kaudu. Ausas diskussioonis, väitluses või arutelus püütakse demagoogiat vältida ning tugineda üksnes faktidele ja loogikale, et leida parim lahendus. Demagoogia puhul kasutatakse ära kuulajate nõrkusi, et panna neid uskuma väiteid, mis on kõnelejale kasulikud. Demagoogiavõtteid on oluline tunda, et neid märgata ja mitte lasta end mõjutada. Põhilised demagoogiavõtted on järgmised.

1. Hirmutamine
Kui te valima ei lähe, siis võidab opositsioon.
2. Rahvustunde rõhutamine:
Eestlane on põline töömees, ta ei hakka streikima.
3. Meelitamine
Ma olen kindel, et te langetate õige otsuse.
4. Kaastunde tekitamine
Vaatamata vastaste poriloopimisele olen ma jäänud ikka teie alandlikuks teenriks.
5. Kuulajate kasu rõhutamine
Sina annad meile hääle ja meie anname tasuta ühistranspordi.

1. Vastase sildistamine
Ise on vallaline ja võtab sõna abieluseaduse teemal.
2. Enesekiitus
Juba buumi ajal nägin ma selliseid arenguid ette ja kirjutasin sellest lehes.
3. Autoriteetidele viitamine
Kassid ostaksid Whiskasit.

1. Arvudega manipuleerimine
88% hambaarste soovitab Colgate'i!
2. Pooltõdede esitamine
Tuumaenergia pidurdab kliima soojenemist.
3. Lihtsustamine
Madalatest maksudest võidavad kõik.

1. Ka meie president on seda mõtet korduvalt rõhutanud.	2.3
2. Kui mind Riigikogusse valitakse, lahendan kõik teie probleemid.	
3. Kui te minuga nõus ei ole, siis ma võin töökohast ilma jääda.	
4. Riigieelarve puudujääk põhjustab vältimatult majanduse allakäiku.	
5. Mida nemad seal Riigikogus tavaliste inimeste mõtetest teavad.	
6. Mida rohkem me õpime, seda targemaks saame.	
7. Mul on alati matemaatika viis olnud, nii et mina arvutamises eksida ei saa.	
8. Nagu me kõik teame, elab Eestis ligikaudu kaks miljonit inimest.	
9. Oleme ilmselgelt Eesti tugevaim kool.	
10. Te olete ju mitte-eestlane ja sellepärast Te ei saagi teisiti arvata.	
11. Masu ajal peame hoidma ühte nagu heitunud mesilaspere!	
12. Teie kui haritud inimene saate sellest muidugi aru.	
13. Kui soovime vähendada tööpuudust, tuleb tõhustada kutseharidust.	
14. Eesti üksus on Afganistanis üks edukamaid.	

Minu arvates võitis väitluse ...

Tema argumendid olid veenvad/selged/ ...
ja ta põhjendas neid loogiliselt/huvitavalt/ ...

Eriti head olid järgmised argumendid ...

Teiseks olen seisukohal, et ...

Kui vastaspool väitis et, ..., siis lükkas ta selle
argumendi kindlalt ümber.

... jäi väitluses vastasele veidi/selgelt/ ... alla.

Mõned/Peaaegu kõik tema argumendid olid v
vad/selged/ ...

Kuid ülejäänud argumendid olid nõrgemad/eb
gemad/ebaloogilisemad/ ...

Samuti põhjendas ta neid ebakindlamalt/ebavee
malt/ ...

Kui vastaspool väitis et, ..., siis ei suutnud ta seda
argumenti ümber lükata.

Töötage kolmekesi rühmas järgmiste punktide järgi.

1. Jagage rollid:
väite kaitsja, väite ründaja ja kohtunik.
2. Valmistuge väitluseks.
Mõelge argumente vastavalt oma rollile, lubatud on ka demagoogia.
3. Väidelge.
Kasutage väitlusele iseloomulikke väljendeid.
4. Kohtuniku roll on otsustada, kumma argumentid on veenvamad, ja oma arvamust pärast väitlejatele põhjendada.

Selle õppeteema keskmes on Rousseau essee „Arutlus teemal: Kas teaduste ja kunstide taassünd on aidanud kaasa kommete puhastamisele“.

6. Enne Rousseau essee lugemist otsi internetist või teatmeteostest infot teose autori kohta ja täida alljärgnev tabel.

Mis on autori täisnimi?
Mida tead autori kohta?
Mis aastal teos ilmus?

Mis oli sellele ajale iseloomulik?
Miks autor selle teose kirjutas?
Miks see teos on kuulus?

7. Oled Rousseau essee läbi lugenud. Pane kirja kolm teemat, mis sulle sellest kõige rohkem meelde jäi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rousseau mediteerimas, La Rochecordon park, Lyon.
Kunstnik: Alexandre Hyacinthe Dunouy, 1770

8. Otsusta, kas väide on Rousseau essee järgi õige või vale. Paranda valed väited. Leia Rousseau esseest kohad, millega oma vastust põhjendad.

- 1. Teadus ja kunstid muudavad inimesed tsiviliseeritumaks ja viisakamaks.
.....
- 2. Teadus ja kunstid muudavad inimesed ausamaks ja siiramaks.
.....
- 3. Teaduse ja kunstide areng edendab ka teisi valdkondi riigis.
.....
- 4. Tõelised inimlikud väärtused ja luksus ei saa koos eksisteerida.
.....
- 5. Teadlased hindavad ennast liiga kõrgelt, tegelikult ei suuda nad enamasti tõe leida.
.....
- 6. Kunstnikud kujutavad oma loomingus tihti valesid asju.
.....
- 7. Kool õpetab õpilastele just neid teadmisi ja oskusi, mida neil hilisemas elus vaja läheb.
.....
- 8. Kauni sõnaseadmisoskusega kaasneb üldjuhul ka tegude vooruslikkus ja õilsus.
.....
- 9. Teaduse ja kunstidega peaksid tegelema ainult vähesed, tõeliselt andekad inimesed.
.....
- 10. Valitsused peaksid endale nõuandjaks võtma rohkem ärimehi, kes teavad kuidas asjad tegelikult on.
.....
- 11. Iga inimene peaks püüdma ennast arendada, et elus võimalikult palju saavutada.
.....

9. Vali harjutuse 8 väidete hulgast järgmised. Põhjenda lühidalt.

- Sinu arvates huvipakkuvaim.
- Praegusel ajal kõige olulisem.
- Sind isiklikult kõige rohkem puudutav.
- Kõige raskemini mõistetav.
- Vaidlusele õhutav.

10. Vali eelmisest harjutusest üks väide ja esita põhjendatud arvamus selle kohta ühe arutleva lõigu mahus.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible][illegible]

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

A portrait of a man, likely a historical figure, sitting outdoors in a rugged, mountainous landscape. He is wearing a grey coat over a yellow waistcoat and dark breeches, holding a walking stick. A red cloak lies on the ground next to him.

KÕRGSTIILNE SÕNAVARA

Keel on nii rikas, et üht ja sama mõtet on võimalik väljendada mitmel viisil. Võrdle näiteks kaht lauset.

*Töödejuhataja vaatas oma elukaaslast armastusega.
Vardja silmitses oma kaasat lempetilguga.*

Esimene neist kasutab üsna tavalisi sõnu, teises lauses on vähetuntud sõnad. Mida tavalisemad sõnad lauses on, seda neutraalsema ja igapäevasema väljendusega on tegu. Eriliste sõnade kasutamine loob erilise meeleolu. See on kõrgstiili tunnus. Kõrgstiili kasutatakse poeetilistes ja ülevates tekstides. Rousseau essees on ohtralt kõrgstilset sõnavara.

16. Esita allpool olevate sõnade tähendused ja leia neutraalses stiilis sünonüümid. Lisa loetelule veel kaks kõrgstilset sõna Rousseau tekstist.

- 1) üllas –
- 2) alp –
- 3) hõlpsalt –
- 4) upsakas –
- 5) mandunud –
- 6) joobuma –
- 7) nõuks võtma –
- 8) voorus –
- 9)
- 10)

17. Vali loetelust viis sõna ja moodusta igäühega lause, nii et jäta sõna asemel lausesse lünka. Seejärel vahetage pinginaabriga vihikud ja püüdke lünka kirjutada õiged sõnad. Võidab see paar, kellel on kõige rohkem õigeid vastuseid.

Näpunäide: moodusta sellised laused, mille tähendus annaks vihjeid lünka kirjutatava sõna kohta.

Sinu ei pea paika. Kõik inimesed pole, osa on pahelised.

argument	haakuma	luksus	ornament	siiras	šedööver	vassima
barokk	harmonia	ohtralt	poleemiline	siivselt	tsiviliseeritud	vooruslik
buum	ideaal	õilis	põlgama	sõandama	tunnustama	vorpima
eksisteerima	konsensus	oponent	põline	stereotüüp	türanniseerija	ülistama

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
-

ÕIGEKIRI

18. Pane puuduvad komad.

Olen lisanud ainult paar märkust ja jätnud alles kaks täiendust mida on lihtne ära tunda ja mida Akadeemia poleks võib-olla heaks kiitnud. Ei juleta enam näida sellena kes ollakse ja selles pidevas sunduses käituvad inimesed kes moodustavad tolle ühiskonnaks kutsutava karja ühesugustesse olukordadesse sattudes kõik täpselt ühtemoodi. Nad muigavad põlglikult vanade sõnade üle nagu „isamaa” ja „religioon” ning kulutavad oma anded ja filosoofia selleks et purustada ning alavääristada kõike mis on inimestele püha. Neil tuleb õppida seda mida nad peavad

tegema siis kui nad on saanud täiskasvanuks ja mitte seda mille nad peavad unustama. Kas ma tahaksin olla see kes ma olen või see kes nemad on. Tark inimene ei aitaks suurendada raamatute hulka millega meid igast küljest üle ujutatakse ega jäta oma õpilastele muid juhtnööre peale eeskuju ja mälestuse oma vooruslikkusest.

19. Pane puuduvad kirjavahemärgid.

Vastake mulle ometi kuulsad filosoofid teie tänu kellele me teame miks kehad tühjuses vastastikku tõmbuvad kuidas suhtuvad tiirlevate planeetide poolt võrdsetes ajavahemikes läbitud kaugused missugustel kõveratel on kaaspunktid käänupunktid ja kõveruskeskpunktid kuidas hing ja ihu ilma ühendust pidamata on omavahel vastavuses nagu kaks kella missugused taevakehad võivad olla asustatud missugused putukad sigivad ebatavalisel viisil

vastake mulle ütlen ma teie kellelt me oleme saanud nii üllaid teadmisi kui te poleks meile kunagi nende asjade kohta mitte midagi õpetanud kas meid oleks siis vähem kas meid valitsetaks halvemini kas me poleks nii kardetavad kas me poleks nii õitsval järjel või kas me oleksime hullemini mandunud? Ärge pidage ometi oma saavutusi nii tähtsaks ja kui meie kõige õpetatute teadlaste ja meie parimate kodanike tööd toovad meile nii vähe kasu siis öelge meile mida me peame arvama sellest häguste kirjanike ja jõudeelu elavate õpetlaste hulgast kes täiesti tulutult riigi elumahlu imevad. Mis ma räägin „jõudeelu elavate”? Annaks Jumal et nad tõepoolest jõude püsiksid! Kombed oleksid sellest ainult tervislikumad ja ühiskond rahulikum. Aga need tühised ja albid ilukõnelejad jooksevad igalt poolt kokku relvastatud oma hukatuslike paradoksides õõnestades usu aluseid ja hävitades voorust.

KEELESTRUKTUURID

20. Täienda Rousseau teksti oma välja mõeldud ütete, kiilude ja lisanditega (järgi kirjavahemärgistust). Proovi leida pikematesse lünkadesse keerukamad täpsustused.

Mida me peame arvama sellest hägusate kirjanike ja jõudeelu elavate õpetlaste hulgast, kes täiesti tulutult riigi elumahlu imevad? Aja kuritarvitamine on suur pahe. Kirjanduse ja kunstidega kaasneb veel hullemaidki pahesid. Näiteks luksus mis on nagu

nemadki sündinud jõudeelust ja inimlikust alpuselt. harva esineb luksust ilma teaduste ja kunstideta, ja mitte kunagi ei esine teadused ja kunstid ilma temata. Muistsed poliitikud rääkisid vahetpidamata kommetest ja voorustest; meie omad räägivad ainult ärist ja rahast. Ja mis saab voorusest , kui tekib vajadus rikastuda ükskõik mis hinna eest?

ÕIGEKIRI

21. Pane puuduvad kirjavahemärgid.

Kas ma olen naiivitar küsis Liisa kui ma usun, et moraali valdkonnas on progress võimalik? Indrek Meos filosoof ja õppejõud vastas Ma ei teagi kas keegi kuulsatest filosoofidest on spetsiaalselt eetilise progressiga tegelenud kuid võin viidata mõnedele mõtteavaldustele. Ja ta tõi näiteks Thomas Hobbesi 17 sajandi inglise ajaloolase filosoofi ja matemaatiku kes leidis et inimkonna seisund enne riigi tekkimist oli kohutav sest enne seda moraalireegleid ei eksisteerinud. Seega võib öelda, et Hobbesi järgi on toimunud moraalne progress võttis Meos Hobbesi ideed kokku. Aga mida arvata Rousseaut päris Liisa edasi Ta on ju öelnud meie hinged on muutunud seda kõlvatumaks, mida enam on täiustunud teadused ja kunstid. Meosi silmadesse tuli kaval säde Võib-olla tahtis Rousseau end lihtsalt vastandada valgustusajastu optimistlikele meeleoludele ning ei mõelnud kõike seda tõsiselt. Ma ise kaldun arvama lõpetas Meos et iga ajastut iseloomustab oma moraal ning et erinevad moraalid on n-ö ühismööduta neid ei saa erapooletult võrrelda. Kui me võrdleme oma ajastu moraali eelnenud moraalidega siis me võtame aluseks ju oma arusaamad sellest mis on hea ja mis on halb kuid see tähendab et me pole erapooletud objektiivsed.

22. Kirjuta lünka üks või kaks f-i, h-d või š-d.

Psüü__iliselt vaevatud patriar__ surus pähe papaa__a ja läks oma gei__aga gol__i mängima. Selles mängus oli ta tõeline korü__ee, mida tunnistasid lugematud tro__eed rahvusvahelistelt turniiridelt. Vaimulaadilt oli ta tüüpiline bo__eemlane: ta käitumine oli stii__iline, tema riigis valitses anar__ia ja tema õukond oli pidevalt eu__oorias. Mängu ajaks paigutas ta kõik tähtsamad feti__id sei__i, mis asus ta magamistoas afi__i taga ni__is. Ükskord läks tal sei__i ši__er meelest ära. Kuna keegi teine ši__rit ei teadnud, siis püüti sei__i me__aaniliselt avada, kuid sellel polnud mingit e__ekti. Ei jäänud muud üle, kui tuli ma__iast pro__tellida. Pro__i järele saadeti kultuuriata__ee, kes kutsuti ära otse mo__eest palvetamise juurest. Ata__ee ei sallinud kli__eesid: ta istus ise grei__eri rooli ja sakutas sei__i seni, kuni see avanes. Tark mees krooniti selle eest monar__iks ja senine monar__ tagandati patriar__iks.

23. Kirjuta lünka õige nimi õiges käändes.
- Rousseau, Montesquieu, Voltaire, Diderot, Descartes, Leibniz, Thomas Hobbes, Immanuel Kant, Robespierre
1. Valgustuse eelkäija au omistatakse ratsionalismi rajajale
 2. Suur mõju oli ka inglise filosoofil, kes esitas väite, et oma sünnilt on kõik inimesed võrdsed.
 3. Saksa valgustaja arvates on jumal küll maailma loonud, kuid ta polnud seda tehes täiesti vaba.
 4. Suurimaks valgustajate hulgas peetakse aga, kes eitab jumala olemasolu üldse.
 5. pärineb võimude lahususe põhimõte, mille kohaselt seadusandlik, täidesaatev ja kohtuvõim ei tohi kuuluda samale inimesele, tuntakse entsüklopeedia koostajana.
 6. kuulub au anda neile filosoofidele valgustusfilosoofide nimi.
 7. Valgustajate, eriti ideed leidsid rakendust Prantsuse revolutsiooni ajal jakobiinide poolt, kelle juht kehtestas verine terrori, milles saadeti giljotiini alla 40 000 inimest. Ega vist tõesti teaduste ja kunstide areng inimlikkusele midagi juurde andnud ei ole.

Oled teema läbinud.
Hinda oma oskusi 5-pallilisel skaalal (5 – väga hästi, 4 – hästi, 3 – saan hakkama, aga võiks veel harjutada, 2 – veidi, aga on vaja veel palju harjutada, 1 – üldse mitte).

Teine teema	1	2	3	4	5
1. Oskan väitluses esitada ja põhjendada oma arvamust.					
2. Oskan väitluses kommenteerida vastaspoole arvamust.					
3. Tunnen ära väitluses kasutatavad demagoogiavõtted.					
4. Oskan arutleda Rousseau essee põhiväidete üle.					
5. Oskan kirjutada arutlevat lõiku.					
6. Oskan kirjavahemärgistada lisandit, ütet ja kiilu.					
7. Oskan kirjeldada Rousseau essee stiili.					

Analüüsi teemas õpitud materjali ja sõnasta enda jaoks kolm olulist põhimõtet või reeglit, mis peaks eluajaks meelde jääma. Kirjuta need tööraamatu tagakaanele.

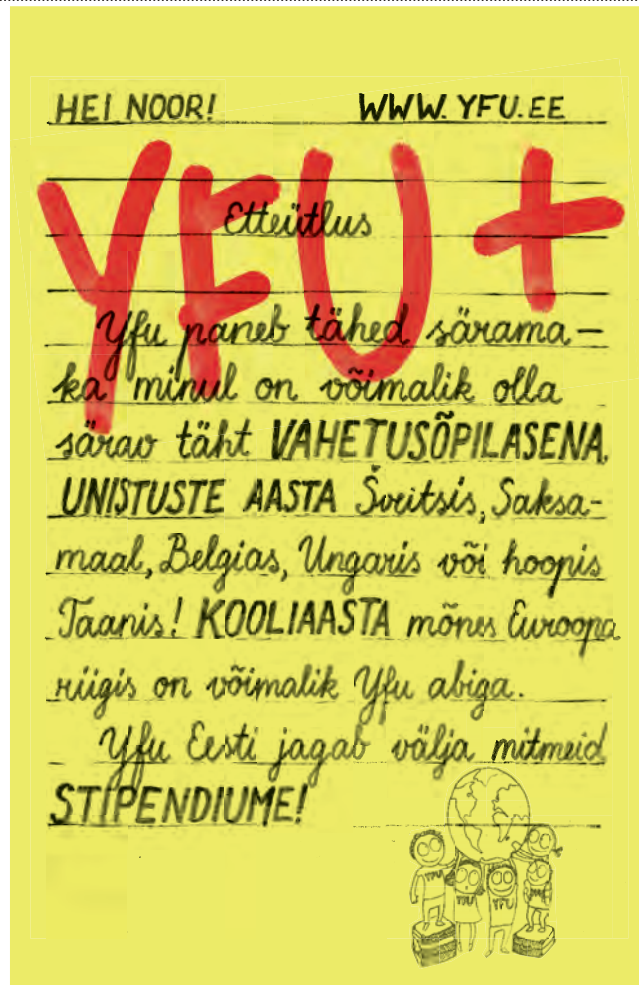

1. Vaata kuulutust ja vasta küsimustele.

1. Millega YFU tegeleb?
2. Mida tähendab, et YFU paneb tähed särama?
3. Kas YFU pakkumine kehtib ka gümnaasiumi-õpilastele?
4. Kas YFU vahendusel on võimalik minna õppima Prantsusmaale?
5. Kas välismaal õppimine on tasuta?
6. Kas sa sooviksid minna vahetusõpilaseks? Põhjenda oma arvamust.

2. Loe järgnevat teksti ja vasta küsimustele.

1. Kas Henri lugu on sinu meelest tavaline või eba-
harilik vahetusõpilase kogemus?
2. Kui hästi peaks vahetusõpilaseks kandideerija oska-
ma vastava maa keelt?
3. Mida tuleb teha, et uues kultuuris kõige paremini
kohaneda?
4. Milline aeg on vahetusõpilase jaoks uues koolis
kõige igavam?
5. Mis raskused võivad vahetusõpilasel tekkida?
Kuidas neid ületada?
6. Mis on vahetusõpilaseks olemise peamised plussid?

<http://www.noortehaal.delfi.ee>

Vahetusõpilane Henri: Vahetusõpilaseks tasub minna vaid siis, kui seda ise ka tahad

Oliver Hainsalu

24. oktoober 2010, 10:23

Noorte Hääl tegi intervjuu vahetusõpilase Henri Lempuga (17), kes käis omal ajal Saksamaal õppimas.

Kus maale vahetusõpilaseks läksid?

Läksin Saksamaale. Olin seal 2009/2010, augusti alguses läksin, juuli alguses tulin.

Mis ajendas minema vahetusõpilaseks?

Tahtsin rutiinist välja, tahtsin näha midagi uut ja huvitavat. Samuti tahtsin endale väljakutset esitada, et kas saaksin välisriigis, võõras keskkonnas, võõraste inimestega koos elades hakkama.

Saksa keelt ma ei osanud, oskasin vaevalt öelda, minu nimi on Henri, ma olen nii palju vana ja tulen Eestist, see oli kõik. Tahtsin tõesti näha, kas oleksin suuteline integreeruma. Samuti tahtsin saksa keele selgeks saada. Ma tahtsin näha maailma, võimalikult palju ja võimalikult ruttu.

Mis klassist läksid? Kauaks?

Läksin pärast põhikooli. Saksamaal käisin 10. klassis. Kokku veetsin Saksamaal 11 kuud, tegin kooliaasta algusest lõpuni läbi.

Millises koolis käisid? Soovitat seda ka teistele?

Õppisin Gymnasium Ernestiniumis, see asus väikelinnas nimega Rinteln. Loomulikult soovitan, kooli kohta ei ole mul midagi halba öelda. Mind võeti hästi vastu ja mulle anti aega kohanemiseks ja kõigega harjumiseks.

Keegi ei sundinud mind millekski, aga samas oldi väga vaimustuses, kui suutsin juba saksa keeles rääkida. Otsustasin, et üritan koolis kõik kaasa teha, olla klassis täieõiguslik liige ega lase endale erandeid teha. See tasus ennast ära, sest pani mind pingutama ja aasta lõpus sain isegi üsna hea tunnistuse.

Kuidas koolivälise eluga oli? Äge või pigem igav?

Esimese kuu käid ikka suurte silmadega ringi, sest kõik on nii uus ja huvitav, aga kuna keelt ei räägi, siis ega väga jutu peale ka ei saa. Pärast seda esimest avastamisfaasi oli igav küll. Reaalseid sõpru ei olnud, kool oli raske, keelest aru ei saanud. Reaalsuses ei olegi ju midagi, kui välisriiki lähed. Pead hakkama kõike nullist üles ehitama ja see võtab aega.

Kui aga aeg möödus ja tekkisid sõbrad, ma rääkisin paremini keelt, siis läks ka kooliväline elu paremaks. Saime sõpradega ikka vahel kokku, käisime väljas, vaatasime filme, olime niisama. Tegime täiesti tavalisi asju, nagu sõbrad ikka. Mida aeg edasi, seda kallimaks said sõbrad ja seda ägedamaks läks ka meie koosveedetud aeg.

Mäletan eriti, kuidas me juunis pärast kooli iga päev vabaujulas lihtsalt olime. Nautisime ilusat ilma, mängisime võrkpalli. Lõpukuud olidki parim osa mu vahetusaastast. Siis oli kõik juba niivõrd oma ja harjumuspärane. Perekond oligi nagu enda perekond ja sõbrad olidki nagu õiged sõbrad. Ma ei tundnud ennast enam välismaalasena. Lõpukuudel tunnedki, et oh, siin ma võiks ju elada aastaid :)

Kas soovitat ka teistel vahetusõpilaseks minna?

Muidugi soovitan, vahetusaasta annab nii palju juurde, aga ainult juhul, kui ise seda tahta. Kui vanemad sunnivad minema, siis ei tasu küll minna. Ise peab tahtma minna ja üritada, muidu ei ole asjal mõtet ja positiivse elamuse asemel võib kogemus olla hoopis negatiivne.

Vahetusaasta arendab ikka noort inimest väga palju. Sel ajal ei tule keegi ja ei tee sinu eest asju puust ja punaseks ette ära, ise peab üritama ja proovima. See annab kõvasti iseseisvust juurde. Arvan, et vahetusaasta avardeb ka maailmavaadet ja muudab inimest tolerantsemaks.

Öeldakse, et vahetusaastale läheb laps, aga tagasi tuleb noor inimene. Kõige suurem pluss asja juures on loomulikult see, kui palju sõpru ja tuttavaid juurde saab. Vahetusaasta jooksul toimuvad ka igasugused seminarid teiste vahetusõpilastega, sealt saab väga palju sõpru üle maailma. Kui mõtlema hakkan, siis vist võiksingi praegu niimoodi terve Euroopa läbi käia, et ei peaks üheski riigis hotellis ööbima, sest juba on hea tuttav ees ootamas.

On sul veel midagi lisada?

Vahetusaastast ei tohiks mõelda kui millestki väga kerget, sest tegelikult on see ikka suur väljakutse ja enda proovilepanek. Mina mõtlesin ka lennujaamas enne äralendu, et oh kui vägev – lõpuks saan minema ja lihtne ning lilleline elu aastaks on mind ootamas, aga paratamatult on ka hetki, kus sa tõesti mõtled, et mille jaoks ma tulin siia. Hetki, kus ei taha enam sõnagi keelt õppida, tunned, et oled kõike üritanud leidsid sõpru jne. Aga see on täpselt samamoodi nagu elus ikka: kõik vaheldub nagu tõus ja mõõn. Vahel on kerget, siis raskem. Peab lihtsalt julgelt edasi üritama :)

ARGISTII, AMETLIK STII JA KÕRGSTII

Stiil on võimalus anda üht ja sama mõtet edasi erinevate keeleliste vahenditega. Eri eluvaldkondades on kasutusel erinevad stiilid. Tarbetekstides nagu avaldused, motivatsioonikirjad, elulookirjeldused, protokollid ja eeskirjad, kasutatakse ametlikku stiili, igapäevases erasuhtluses (vestlus, erameilid) argistiili, pidulikel puhkudel ja pidulikes tekstides kõrgstiili.

Stiilid erinevad põhiliselt sõnavaliku, lauseehituse ja väljendusviisi poolest.

Sõnavalik

Kõrgstiilset teksti iseloomustab harva esinev ja üllakõlaline sõnavara ning suhteliselt pikad ja keerukad laused. Ametlikku stiili esindavad emotsioonideta ja neutraalsed sõnad, nagu näiteks *abikaasa*, *sooritama*, *siirduma*, *diskuteerima*. Argistiilis kasutatakse nende asemel mugavaid ja koduseid vasteid, nagu *naine/mees*, *ära tege-ma*, *minema*, *vaidlema*.

Kõrgstiil on rõhutatum viisakas, näiteks *Austatud noormees, kas te oleksite nii kena ja jagaksite meiega oma väärtuslikke muljeid vahetusaastast.* Ametlikule stiilile on iseloomulik neutraalne ja veidi jahe viisakus: *Lugupeetud Henri Lempu, palun kirjeldage oma vahetusaastat.* Argistiil on emotsionaalsem ja vahetum: *Räägi siis, mis sulle vahetusaastal kõige lähedam tundus.*

Lauseehitus

Ametliku stiili tekstid on lühemate lausetega kui kõrgstiilis, samas on ametliku stiili laused rohkem viimistletud kui argistiilis. Näiteks alustatakse ametlikus stiilis küsilauset küsijõnaga: *Kas Sa soovid seda ka teistele? Kas Sul on midaagi lisada?* Argistiilis sageli mitte: *Soovid seda ka teistele? Sul midaagi lisada on?*

Argistiili laused on lihtsad: lihtlaused või liitlaused, mis koosnevad üksteise järel lükitud lihtlausetest, milles tegusõnad on üldjuhul pöördelistes vormides (*teen, tegin, olen teinud*), näiteks *Saime sõpradega ikka vahel kokku, käisime väljas, vaatasime filme, olime niisama*.

Ametlikus stiilis kasutatakse keerukamaid lausekonstruktsioone, sageli lauselühendeid või *mine*-vormi, näiteks *Sõpradega kokku saades sisustasime aega omavaheliste vestlustega või kinos filmide vaatamisega.*

Väljendusviis

Ametlikus stilis väljendatakse emotsionaalseid väljendeid, mis on omased pigem argistilile, näiteks öeldakse või kirjutatakse ametlikus stilis *See oli väga huvitav üritus*, argistilis võib oma hinnangut värvikamalt väljendada: *See oli maru äge pidu!*

Argistiilses tekstis kasutatakse mõnikord emotikone (smailisid), mis on teiste stiilide puhul sobimatud.

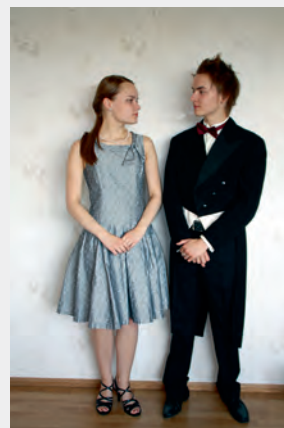
ARGISTIIL

Kõnekeelne sõnavara
Viimistlemata lauseehitus
Emotsionaalne ja vahetu
väljendusviis

AMETLIK STIIL

Ametlik ja neutraalne sõnavara
Viimistletud ja otstarbekas
lauseehitus
Kiretu, kuid viisakas väljendusviis

KÖRGSTIL

Pidulik ja harva esinev sõnavara
Keerukas lauseehitus
Rõhutatult viisakas
väljendusviis

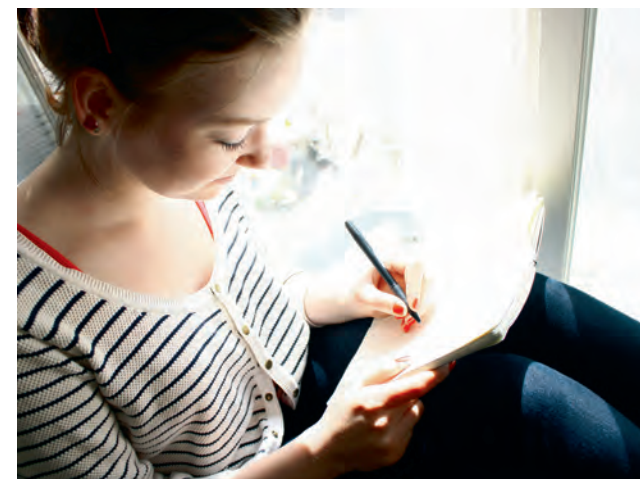
3. Analüüsi teksti „Vahetusõpilane Henri” stiili. Märki skaalale, millisel määral esitatud tunnused seda teksti iseloomustavad. Põhjenda, mis sellist muljet tekitab (sõnavara, väljendid, lausestus).

Näide:

side: **Tekst on**

tavaline ← **X** —○—▶ pidulik

Põhjendus: Tekst on üsna tavaline ja isegi slängilik (näiteks *äge*), pidulikele tekstidele omast viisakust ei ole.

Tekst on

emotsionaalne ← ○ → asjalik

.....

noortepärane ← ○ → täiskasvanulik

.....

kõnekeelne ← ○ → kirjakeelne

.....

.....

4. Põhjenda ühe arutleva lõigu mahus, millist stiili tekstis „Vahetusõpilane Henri” kasutatakse ja kas see on suhtlusolukorda arvestades (artikkel portaalil „Noorte hää!”) kohane? Kas on suhtlusolukordi, kuhu selline stiil ei pruugi sobida?

5. Kujuta ette, et soovid kandideerida vahetusõpilaseks. Otsi infot selle kohta, mida tuleb vahetusõpilase taotluse esitamiseks teha. Pane vajalikud tegevused loogilises järjekorras kirja.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)

6. Täida vahetusõpilase taotlusankeet. Jälgi, et käekiri oleks loetav ja tekst mahuks lahtritesse.

Vahetusõpilase taotlusankeet

Ees- ja perekonnanimi:		PILT (võimalusel)
Kodune aadress:	Indeks:	
Kontakttel:	Kodune tel:	
E-mail:	Vanus:	
Isikukood:	Kodakondsus:	
Klass:	Kool:	

Keeleoskus (keel):	1.	mitu aastat õppinud:
	2.	mitu aastat õppinud:
	3.	mitu aastat õppinud:

Ema (nimi, töökoht ja amet, telefon, e-mail):

Isa (nimi, töökoht ja amet, telefon, e-mail):

Õed/vennad (nimi, vanus):

Sihtriikide eelistus:	1.	2.	3.
-----------------------	----	----	----

Programmi pikkus (võib kasutada värve või boldi):	Aasta	Semester	Suvi
---	-------	----------	------

Kas soovid taotleda stipendiumi? Kui jah, siis põhjenda.

Kas sinu pere soovib saada lisainfot vahetusperekas saamise kohta?

Kust kuulsid YFU-st esimest korda?

Millistest allikatest said lisainfot? Märgi kõik sobivad vastused! (võid kasutada värve või boldi)

Ajaleht/Ajakiri	YFU plakat koolis	TV	YFU koduleht	Facebook	Lapsevanem
Välireklaam	YFU presentatsioon	Mess	YFU voldik	Twitter	Sõber
Valemivihik	Õpetaja/Huvijuht	Raadio	Googeldasin	YouTube	Yfukas

Mina, allakirjutanu, luban MTÜ-l YFU Eesti edastada käesolevas vormis esitatud isikuandmed YFU vahetusprogrammi ettevalmistamise eest vastutavatele kontoritöötajatele ning vabatahtlikele. Kõik neid andmeid kasutavad inimesed peavad käsitlema neid konfidentsiaalsena.

Taotleja allkiri	Vanema allkiri
------------------	----------------

Oluline ankeedi täitmisel - Kutsume teid valimispäevale, kui olete saatnud lisaks täidetud taotlusele ka järgmised dokumendid: lugu iseendast, soovituskiri, arstitõend, maksekinnitus (e-mail, millal makse tehtud). Kõik eelnimetatud dokumendid võib saata tavapostiga, tuua YFU Eesti Tallinna kontorisse või skaneerida ning saata yfu@yfu.ee. Viimase valiku korral võta originaalid kindlasti valimispäevale kaasa!

Lisaks taotlusankeedile ootame Sult vabas vormis enesetutvustust. Saada meile trükikirjas lugu oma elust, perest (teie läbisaamisest omavahel), hobidest, koolist, mis keeli Sa oled õppinud (mitu aastat), kes Sa oled, miks Sa soovid aastaks/se-mestriks välismaale õppima minna ja kuidas Sa seda endale ette kujutate.

7. Tutvu vahetusõpilaseks kandideerija enesetutvustuse nõuetega (vt kõrval). Arutle enesetutvustuse kirjutamise üle: vali iga punkti juures nõuanne, mis on sinu arvates õigem. Kui sa ei suuda üht eelistada, võid valida mõlemad. Põhjenda.

- 1 a. Enesetutvustuse kirjutamisse ei ole vaja suhtuda ülearu tõsiselt, olulisem on vestlus.
b. Enesetutvustuse kirjutamisse tuleb suhtuda väga tõsiselt.

- 2 a. Enesetutvustuse paras pikkus on umbes üks A4-formaadis lehekülg.
b. Enesetutvustuse paras pikkus on umbes kolm A4-formaadis lehekülge.

- 3 a. Enesetutvustuses peab kindlasti kirjutama kõigist nõutud punktidest.
b. Enesetutvustuses võib mõnest nõutud punktist ka kirjutamata jätta.

- 4 a. Enesetutvustus peab olema võimalikult üksikasjalik.
b. Enesetutvustus ei pea olema väga detailne.

- 5 a. Hea on lisaks nõutud punktidele kirjutada ka mõnest muust endale olulisest teemast.
b. Teemadest, mida pole küsitud, ei ole vaja kirjutada.

- 6 a. Enesetutvustuses ei tasu mainida ühtki negatiivset asja.
b. Enesetutvustuses tuleb vajaduse korral kirjutada ka negatiivsetest asjadest.

- 7 a. Enesetutvustus peab olema tavapärane ja teistele sarnane.
b. Enesetutvustus peab olema isikupärane ja teistest erinev.

- 8 a. Enesetutvustus peab olema asjalikus stiilis.
b. Enesetutvustus võib olla emotsionaalses stiilis.

- 9 a. Oluline on enesetutvustuse korrektne välimus ja kirjavigade puudumine.
b. Oluline on enesetutvustuse huvitavus ja sisukus.

ENESETUTVUSTUS

Enesetutvustused võivad olla väga erisugused olenevalt sellest, mis otstarbel need on loodud. Vahetusõpilase konkursi jaoks vabas vormis enesetutvustust kirjutades arvesta järgmist.

1 Suhtu kirjutamisse tõsiselt, sest enesetutvustuse põhjal tehakse kandidaatide hulgast esimene valik. Enne kirjutama asumist tutvu konkursi nõuetega. Kirjuta kõigist nõutud punktidest, kuid seda ei pea tingimata tegema etteantud järjekorras. Näiteks harjutuses 7 esitatud nõuete põhjal kirjutades oleks mõistlik kõigepealt vastata küsimusele *Kes sa oled?*

2 Mõtle läbi, mida kirjutada. Ära ole liiga tagasihoidlik – enesetutvustus on sinu reklaam! Lisaks otseselt küsitule võid kirjutada veel mõnest huvitavast ja sind positiivses valguses näitavast asjaolust. Kuid ära pinguta üle, ära hoopile ega esita soovitut tegelikkuse pähe. Püüa vältida negatiivseid teemasid, näiteks halvad suhted klassikaaslaste vahel.

3 Et teiste hulgast silma paista, peab su kirjutis olema isikupärane. Võid küll tutvuda näidistega internetis või mujal, kuid ära matki neid sõna-sõnalt.

4 Lisaks sisule ära unusta ka vormi. Vabas vormis enesetutvustust ei pea kirjutama väga ametlikus stiilis. Samas ei tohi kalduda ka teise äärmusse ega kasutada argikeelt.

5 Enesetutvustus ei tohi olla liiga pikk, sest siis ei jõua hindajad sellega korralikult tutvuda. Püüa oma tekst mahutada ühele A4-formaadis leheküljele.

6 Kontrolli keelestruktuuride kasutamist ja õigekirja. Pööra tähelepanu aegade (lihtminevik, täisminevik ja tulevik) kasutusele, arvude ning suure ja väikese algustähe õigekirjale. Kasulik on kontrollida lausete ja lõikude üldist selgust ja arusaadavust. On väga hea, kui annad teksti mõnele kaaslasale lugeda ja parandada ning täiendad seda vajaduse korral nii sisuliselt kui ka keeleliselt.

7 Vormista enesetutvustus korrektselt: trüki see valgele A4-formaadis paberile, lisa kuupäev, kontaktandmed ja allkiri.

8. Võrdle järgnevat kolme enesetutvustust. Too välja nende tugevad ja nõrgad küljed, lähtudes harjutuses 7 esitatud nõuannetest ja hinnates stiili sobivust (vt teksti „Argistiil, ametlik stiil ja kõrgstiil”).

Enesetutvustus

Minu nimi on Rainer Siil ja ma olen 17-aastane. Elan Lõuna-Eestis Võru maakonnas Rõuge lähedal maal. See on päris väike koht, aga looduslikult väga kaunis. Elan koos ema ja kasuisaga ja mul on ka 10-aastane poolõde. Üldiselt saame omavahel normaalselt läbi, mõnikord esineb muidugi ka väikseid tülisid, aga et oleme kõik suhteliselt normaalsed inimesed, suudame need tavaliselt kiiresti lahendada. Elame oma majas, see on kahekorruseline, nii et kõigile jagub piisavalt ruumi. Kõige rohkem olen rahul, et mul on oma tuba, mis on maja suurim, 30-ruutmeetrine.

Õpin Võru gümnaasiumi 10. klassis. Selles koolis olen õppinud alates 2010. aastast. Enne seda, 1.–9. klassini käisin Rõuge põhikoolis. Meie kooli võib pidada maakonna tugevaimaks, eriti heal tasemel on reaalaained. Seda eelkõige tänu asjalikele ja mõnusatele õpetajatele. Mulle on reaalaained alati meeldinud, sest need lähevad mul iseenesest hästi. Olen viis korda osalenud maakondlikul füüsika ja matemaatika olümpiaadil, kus pole läinud kõige halvemini. Praegu õpin ka Tartu Ülikooli teaduskooli teisel kursusel.

Humanitaarained on meie koolis natuke nõrgemal tasemel. Kahjuks saab meil õppida ainult kaht võõrkeelt: inglise ja vene. Inglise keelega pole mul mingeid probleeme, räägin seda suhteliselt vabalt. Kindlasti on sellele kaasa aidanud ka mõned sõbrad, kellega suhtlen ainult inglise keeles. Vene keelega lood kahjuks nii head pole, olen muidugi ka ise laisavõitu, näiteks kodutöid võiksin teha palju hoolsamalt.

Arvan aga, et tänapäeva maailmas edukas olemiseks jääb kahest võõrkeelest väheks. Tahaksin osata vähemalt kesktasemel viit keelt: lisaks inglise ja vene keelele veel hispaania, saksa või mõnda muud suurt keelt ja ka mõnda väiksemat keelt.

Peale kooli käin veel autokoolis, loodan, et vahetusaasta alguseks olen juhiloa kätte saanud. Armastan koos sõpradega mõnusalt aega veeta: klubis või jõusaalis käia. Suviti käime tihti rattamatkadel, näiteks möödunud suvel käisime 150-kilomeetrisel Roheliste rattaretkel Saaremaal.

Minu soov on sõita vahetusõpilaseks mõnda Eestist võimalikult erinevasse Euroopa riiki. Ideaalne oleks näiteks Portugal, seal on väga mõnus kliima ja rikkalik kultuur. Kui see pole aga mingil põhjusel võimalik, siis sobivad ka põhimõtteliselt kõik muud riigid, kus saaksin omandada mõne uue võõrkeele. Kindlasti on huvitav ja kasulik proovida ka seda, kuidas saan hakkama teistsuguse koolisüsteemiga ja kui kiiresti üldse sealse eluga kohanen.

Kuidas minu elu sellel maal välja näeb, ei oska ma praegu veel päris hästi ette kujutada. Arvan, et hakkam elama mõnes kohalikus peres, kus on umbes minuvanune poeg või tütar. Usun, et see pere on hästi sõbralik ja mõnus ning aitab mul kiiremini kohaliku elu-oluga harjuda. Meist saavad ideaalis nii head sõbrad, et jääme omavahel suhtlema ka hiljem ja millalgi kutsun nad endale Eestisse külla. Arvan, et koolis on esialgu muidugi raskevõitu, aga kõik sõltub siiski suures osas minust endast. Kui saan teada, mis riiki sõidan, hakkam kohe seda keelt õppima ja usun, et sõidu ajaks olen esmase suhtluskeele juba omandanud. Olen kindel, et kui ise püüan ja olen kõigele uuele avatud, siis tuleb sellest üks parimaid aastaid minu elus.

Rõuges 11.11.2011

Rainer Siil

Raineri enesetutvustuse tugevad küljed	Raineri enesetutvustuse nõrgad küljed
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Hei!

Kirjutan siis väheke endast. Olen 16-aastane naissoost kodanik nimega Marilyn.

Elan Saaremaal, see on kindlasti parim koht Eestis elamiseks!!! Õpin Kuresaare gümnaasiumi 10. klassis ja ega koolile pole ka midagi ette heita. Mina olen selline keskmine õpilane, paremini lähevad mul kunstained.

Küsite, miks ma siis vahetusõpilaseks tahan minna. Olen lihtsalt selline inimene, kes tahab kõike uut kohe järele proovida. Nii et, kui nägin teie kuulutust, mõtlesin kohe, et see võimalus on nagu minu jaoks loodud.

Huvitun kõigest, aga eelkõige siiski muusikast ja filmidest. Muusikat, mida kuulan, ei saa liigitada eraldi ühegi stiili alla. Armastan lihtsalt kõiksugu asju kuulata. Olen ka ise päris andekas laulja, 2011. aastal käisin ka Superstaari konkursil, aga kuigi ise arvasin, et pääsen kindlasti lõppvooru, pääsesin siiski ainult 20 parema hulka. Aga proovin järgmine kord uuesti! Hetkel olen veel vaimustuses vampiirisarja filmidest. Need on lihtsalt niiii coolid!

Mis siis veel? Küsite ka minu pere kohta. See on mul suur: ema, isa ja kuus õde-venda, kelle hulgast mina olen kõige vanem. Nii et nagu arvata võite, käib

meil kodus kogu aeg üks paras möll. See on üldiselt päris lahe, aga vahel tahaks ikka omaette rahu ja vaikuses viibida, et paremini koolitööle pühenduda.

Vahetusõpilasena saan kindlasti hästi hakkama, sest olen väga positiivne inimene ja leian alati igal pool kiiresti sõpru. Inglise keel on mul ka päris hea, nii et saan kohe vabalt suhelda. Mul on tegelikult üsna ükskõik, mis riiki täpselt sõita.

Kui teil on veel küsimusi, vastan neile juba intervjuul hea meelega ☺

Olge mõnusad ja peatse kohtumiseni!

[illegible]

Minu vahetusaasta algab

Sellest saab

Ma hakkan elama

Ma hakkan õppima

Veel hakkan ma käima

Mul saab olema

Eriti hakkab mulle seal meeldima

[illegible]

Enneminevik	Täisminevik	Lihtminevik
Olin tema nime unustanud .	Olen tema nime unustanud .	Unustasin tema nime.
Olin Pärnus elanud juba kolm aastat, kui temaga kokku sain.	Olen Pärnus elanud juba kolm aastat.	Elasin Pärnus kolm aastat.
Olin juba kaks korda stipendiumi taotlenud , enne kui lõpuks valituks osutusin.	Varem olen kahel korral stipendiumi taotlenud .	Taotlesin stipendiumi 2009. ja 2010. aastal.
Kuigi olin lõpetanud Ülgase põhikooli, ei saanud ma esimesel katsel Prantsuse lütseumi sisse.	Olen lõpetanud Ülgase põhikooli ja õpin praegu Prantsuse lütseumis.	2009. aastal lõpetasin Ülgase põhikooli ja astusin 2010. aastal Prantsuse lütseumi.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

♦ Arutatakse hindamisprotsessi asjalikkust, adekvaatsust ning komisjoni töö objektiivsust.

KONKURSIVESTLUS

Konkursivestlus sarnaneb mõneski mõttes spordivõistlusega. Mida paremas vormis oled, seda suuremad on sinu šansid olla edukas. Vestluseks valmistumisel:

- tutvu tüüpiliste vigadega, mida vestlusel tehakse;
- mõtle läbi, kuidas saad neid vigu vältida;
- tutvu küsimustega, mida võidakse küsida;
- harjuta vestlusel vastamist, võimaluse korral mängi vestlus mõne hea sõbraga läbi.

Võta vestlust kui üht suurepärasest võimalusest enda arendamiseks: valmistu selleks korralikult, püüa anda endast parim, aga ära muretsse liialt, kui sa seekord valituks ei osutunud. Vestlusel osalemise kogemuse oled igal juhul saanud ja see on sulle abiks järgmisel korral.

TÜÜPILISED VEAD KONKURSIVESTLUSEL

- Vestlusele hilinemine.
- Halva esmamulje jätmine: ei tervitata, öeldakse oma nimi ebaselgelt vms.
- Ebakindel või liiga bravourikas käitumine.
- Ebaselged eesmärgid: kandidaat ei tea ise, mida täpselt soovib, ei mäleta, mida ta on kirjutanud enesetutvustuses, räägib ise endale vastu.
- Kidakeelsus (vastatakse ainult *ei* ja *jah*) või lobisemine (räägitakse liiga palju ja teemasse mittepuutuvaid asju).
- Vastuste eelnev päheõppimine, püüd anda ainult õigeid vastuseid.
- Teiste inimeste kritiseerimine ja halvustamine.
- Ebaõige info andmine, keerutamine, liialdamine oma oskuste ja teadmistega.
- Ebasobiv väljanägemine: lohakas, liiga igapäevane või liiga ekstravagantne riietus.
- Ebameeldiv kehakeel: pinges olek või lodevus, käte peitmine, silmside vältimine, nätsu närimine vms.
- Halb keelekasutus: parasiitsõnad, släng, argikeel. Liigne tingiva kõneviisi ja umbisikulise tegumoe vormide kasutamine, mis jätab ebakindla mulje.

VÕIMALIKKE KÜSIMUSI

- Palun kirjelda lühidalt, miks sa soovid vahetusaastale minna ja miks just nüüd.
- Miks tegid just sellise sihtriikide valiku?
- Millised on Sinu eesmärgid, mida soovid vahetusaasta vältel saavutada?
- Kuidas plaanid need eesmärgid saavutada?
- Millisena näed vahetusaasta mõju/kasu oma elule pikemas perspektiivis?
- Mis põhjusel Sa YFU stipendiumi taotled?
- Millised on teised allikad, kust oled püüdnud vahetusaasta rahastamiseks ressursse leida?
- Kui plaanid leida sponsoreid, siis anna palun lühike ülevaade, milline on Sinu tegevusplaan sponsorite leidmisel.
- Too välja mõned mõtted, kuidas saaksid vabatahtlikuna YFU tegevusse panustada.
- Mis on Sinu tugevused? Mis on sinu nõrkused?
- Miks just Sina peaksid YFU stipendiumi saama?

NÕUANDEID VESTLUSE LÄBIVIIJALE

- Kutsuge kandidaadid vestlusele ükshaaval. Tervitage ja pakkuge kandidaadile istet.
- Paluge kandidaadil ennast tutvustada.
- Esitage kandidaadile eespool olevaid küsimusi. Varieerige küsimuste järjekorda ja sõnastust vastavalt kandidaadi vastustele.
- Tehke vestluse ajal märkmeid kandidaadi käitumise ja vastuste kohta.
- Vestluse lõpus tänage kandidaati ja teatage talle, millal ja kuidas ta saab teada oma tulemuse.

NUMBRITE JA ARVUDE ÕIGEKIRI

Avalduste, taotluste, enesetutvustuse ja CV täitmisel tuleb sageli edasi anda daatumeid, ajavahemikke ja muud arvulist informatsiooni. Numbrite ja arvude õigekirjareeglid on päris üksikasjalised ning igal komal või punktil on suur tähtsus. Seetõttu on kõige õigem kahtluse korral alati Sõnarist või mõnest muust õigekirjaallikast järgi vaadata. Põhireeglid tuleb aga lihtsalt ära õppida.

Numbrite kirjutamisel on neli põhireeglit:

üldreegel, daatumireegel, ajavahemiku reegel ning kokkukirjutuse reegel.

Ü	Arvud 1 – 10 kirjutatakse eelistatult sõnadega, suuremad numbritega. Erandiks on olukord, kus tekstis on palju väikeseid arve või tegu on umbmäärase arvuga. Järgarvu kirjutamisel numbriga pannakse selle järele punkt.	Mul on viis venda. Saatsin laiali 15 CV-d. Mul on 2 kilpkonna, 3 kassi ja 4 koera. Konkursil osales umbes viissada inimest. Käin 10. klassis.
D	Kuupäeva märkimisel on kuupäeva järel alati punkt. Kuu võib kirjutada nii sõnaga kui ka Rooma või araabia numbriga. Punkt on kuu järel vaid araabia numbriga märkimisel. Aasta kirjutatakse araabia numbriga. Kui järgneb sõna <i>aasta</i> või selle lühend <i>a</i> , pannakse aastanumbri järele punkt. Allkirjastamise puhul märgitakse koht seesütlevas käändes ja ilma komata.	21. detsembril 2012 21. detsembril 2012 21. XI 2012 21.12.2012 21.12.2012 21.12.2012. aasta 21.12.2012. a Tartus 1. märtsil 2013
A	Ajavahemiku tähistamisel pannakse algus- ja lõppaega tähistavate numbrite järele punkt ja ühendatakse nad mõttekriipsuga/kaldkriipsuga või sõnaga <i>kuni</i> . Käändelõppe ei lisata, kui kääne selgub järgnevast tekstist.	2011.–12. öa 2011/12. öa 1.–9. mai 1. kuni 9. mai 2008.–2009. aastani 1990. aastatel
K	Kui number moodustab talle järgneva <i>ne</i> -lõpulise omadussõnaga liitsõna, kirjutatakse nad kokku või sidekriipsuga. Kui number ei ole sõnaühendi osa, siis tuleb vajaduse korral näidata tema juures käändelõppu, mis kirjutatakse arvuga kokku või sidekriipsuga.	17aastane ~ 17-aastane ligi 30aastane ~ ligi 30-aastane 30 osalejat 139st pääses teise vooru. 30 osalejat 139-st pääses teise vooru. Läks 12ndasse ~ 12-ndasse. Läks XIIsse ~ XII-sse.

15. Kirjuta arvud numbriga.

1. Läksin kümnendasse klassi.
2. Jäin seitsmendasse istuma.
3. Nullindatel aastatel tegelesin džuudoga.
4. Tallinnas kahekümne teisel veebruaril kahe tuhande kümnendal aastal.
5. Õppetöö toimub esimesest septembrist kuni kolmekümne esimese maini.
6. Kahe tuhande kaheksandast kuni kaheteistkümnenda aastani õppisin jaapani keelt.
7. Märtsis kahe tuhande kuueteistkümnendal aastal elan välismaal.
8. Minu pass kehtis kuni kolmekümne esimese augustini kaks tuhat kümme.
9. Olen sündinud kahekümnendal sajandil.
10. Olen kahekümne esimese sajandi inimene.
11. Töötasin kümnendast juulist kuni kahekümnenda augustini kahe tuhande üheteistkümnendal aastal.
12. Olen osalenud konkursil kaksteist korda.
13. Osalesin konkursil kaheteistkümnendat korda.
14. Kaheteistkümnendal korral saavutasin edu.
15. Sain kogu palga sajaeurostes.
16. Olen peaaegu kaheksateistaastane noormees.
17. See töö oli alla neljateistaastastele keelatud.
18. Inglise keele eksami sooritasin sajaprotsendiliselt.
19. Geograafia eksamil sain kuuekümnest võimalikust viiskümmend kaheksa punkti.
20. Olen sündinud Pillapalus esimesel aprillil tuhande üheksasaja üheksakümne viiendal aastal.
21. Soovin minna vahetusüliõpilaseks üheteistkümneks kuuks.
22. Pärast kolmekümnendat päeva ei saa oma valikut enam muuta.

ÕIGEKIRI**16. Paranda numbrite märkimisel tehtud vead. Millises stiilis on tekst kirjutatud? Kelle enesetutvustus see võiks olla?**

Tahtmata ülemäära kulutada Teie aega, austatud riiginõunik, annan käesolevaga lühikese ülevaate oma senisest elukäigust. Mu õnnis ema kandis mind ilmale 28 juunil 1712 siinsamas Genfis ja lahkus seejärel meie keskelt. Kuni 16 eluaastani sirgusin ma Genfis, kus mul õnnestus omandada 5 klassiline haridus. Seejärel lahkusin sellest võrratust ja kordumatust linnast, et jumala abiga leida enda kutsumus. Pärast mõningaid rännakuuid ja oma ande viljatuid otsinguid jõudsin 1741 aastaks Pariisi, kuhu jäin peatuma ligi 13ks aastaks. Aastal 1742 leidsin oma hea sõbra Denis Didrot' innustusel oma tõelise kutsumuse filosoofias ja kirjanduses, millega olen enese rõõmuks ja ühiskonna kasuks tegelnud nüüd juba ligi 13 aastase perioodi jooksul. Oma esimese kuulsust toonud essee kirjutasin 30neselt.

Tänaseks olen oma 43. eluaasta jooksul kirjutanud palju üle 200 leheküljelisi teoseid. Järgmise suurema töö lõpule viimine on püsivuse ja tahte koostöö korral plaanis 1775 aastaks ja ülejärgmise 1778.-ks. Olen elanud Genfis nooruses 1710. ja 1720.tel aastatel, saabusin uuesti siia 1742l ning kavatsen jääda kuni 1765da aastani, kui teie alandlik teener – nagu mu sisetunne ütleb – siit oma vaadete tõttu välja saadetakse. Seetõttu sooviksin taotleda Šveitsi kodakondsust, millele mul on sünnipärane õigus ja mille järele mul on ka siiras soov. Loodan, et leiate olevat võimalik minu alandlik palve rahuldada. Käesoleva, loodetavasti Teid mitte liialt koormava ülevaate oma tagasihoidlikust elust olen kirjutanud omakäeliselt Genfis, 22 juunil 1754 aastal.

17. Pane puuduvad kirjavahemärgid.

Mul on rõõm näha head kuulajad et teid on täna siia kogunenud nii palju et saada infot õpilasvahetuse kohta. Minult on sageli küsitud et tahaks minna vahetusõpilaseks aga ei tea kust alustada ja ma olen alati vastanud et kõigepealt tuleks täita dokumendid mille te leiate meie kodulehelt ja saata või tuua need meie kontoris. Kui see on tehtud arvestades et kõik dokumendid on korras siis järgneb juba kutse valimispäevale. Valimispäeval mis on tavaliselt talvel ja kus teeme grupitöid ja intervjuusid vaatavad vastava koolituse läbinud endised vahetusõpilased kas oled küps kui nii võib väljenduda välismaal õppimiseks. Kui jätad endast positiivse mulje ning ma tahan iseäranis rõhutada põhjendat intervjuul ära miks sina oled õige kandidaat stipendiumile on sul võimalus see saada teatud tingimustel muidugi. Esiteks pead kirjutama väikese projekti kus põhjendad miks see stipendium peaks sinule kuuluma ja teiseks pead lihtsalt olema väga tugev kandidaat.

18. Kirjuta lünka kohanimed õiges käändes.

Sihtkohad: Bordeaux, Strasbourg, Rouen, Cambridge, Oxford, Sorbonne, Marseille, Lausanne

Lähtekohad: Tennessee, New Orleans, Delaware, Dogville, Milwaukee, Minneapolis, Utah, Seattle, Los Angeles

Möödunud aastal läks Eestis vahetusõpilasi

 , kokku üle saja inimese.
 Eestisse saabus vahetusõpilasi põhiliselt

19. Paranda vead.

Karl August Tennison (Tõnnisson) oli rahva seas tuntud Paljasjalgse Tõnnissoni ja Vend Vahindra nime all. Paljasjalgne Tõnnisson sündis 20 aug 1883 a Viljandimaal, Põltsamaa kihelkonnas, Põltsamaa kirikumõisa vabadiku peres. Kindlad andmed elu ja rännuseiklustest puuduvad, või on vastuolulised. 1892 a-st hakkas õppima Peterburi ülikoolis kuid jättis selle pooleli. Aastatel 1900.–1905. rändas Burjaatias, Mongoolias, ja Hiinas. 1907 a levitas budistlikke seisukohti Orenburgis, Saratovis, Astrahanis, jt Volgamaa linnades. 1917.–1923. aastani elas ja reisis

Venemaal, aastail 1923.–1927. Riias, Lätis ning seejärel Eestis. 1930 a siirdus koos Friedrich Voldemar Lustigiga Prantsusmaale. Lahkus laevaga 1931 a Prantsusmaalt Taisse ja asus koos Lustigiga elama Bangkokki. Reisis Hiinas ja Tais (1935–1936). Aastal 1949. saatis Tai valitsus mõlemad eestlased maalt välja. Seejärel elas kuni surmani (1962 a) Birmas (Myanmar). Ta oli esimene Läti Eesti ja Leedu budistlik peapiiskop. Suri 9 mail 1962 a Birmas Ranguunis (Yangon) ja tuhastati. Pärast surma kuulutati pühakuks.

20. Lisa puuduvad otsekõne kirjavahemärgid.

1. Hans nõudis Sa pead ütlema, kes sa oled ja mis sa siin teed!
2. Ma olen Rootsi kuningas! naeris Gabriel.
3. Ära tee nalja, teekäija pahandas Delvig Vasta, kui sul't küsitakse!
4. Olen vaba mees tõsines Gabriel Mu nimi on Gabriel.
5. Mis siin sünnib? Kas teil pole häbi mitmekesi ühe jalamehe kallale kippuda? küsis Agnes.
6. Me tegime veidi nalja vabandas Hans Ta võitleb väga hästi! Vapralt! Ma ... ma võtan ta oma teenistusse.
7. Ettepanek on ahvatlev vastas Gabriel pilklikult eriti kui kogu teie vägi seisab õigluse eest niisama kindlalt nagu see kaunis preili!
8. Meil lobisemise eest palka ei maksta! torkas Agnes vastu.

21. Paranda kokku- ja lahkukirjutuse vead.

Kaks põhi võimalust välismaale õppimaminekuks on noorte ühendus YFU Eesti ja Tartu Ülikooli õpilasvahetus programmid. Muidugi on vajalik siht maa keeleoskus, sest keegi ei korralda paari inimese pärast eesti keelset õpet. Keele oskus mängib suurt rolli ka selles, kas osutute välja valituks nende mitme saja kandidaadi seast, kes kõik tahavad välismaale ülikooli minna. Igaljuhul võtab asjaajamine kaua aega ja tihti on võimalik ajajooksul veel ümbermõelda. Seda võin omastkäest öelda. Üheteistkümnendas klassis tahtsin minna YFU kaudu aastaks Saksa maale õppima. Sooritasin sobivus katsed edukalt, läbisin keeletesti ning sain kokku ka vajaliku raha summa. Lõpuks otsustasin siiski mitteminna. Põhjuseks see, et Saksa maal käidud aastat tuleb Eestis korrata – kui oled kaheteistkümnenda klassi seal, siis pead Eestis lõpu klassi kordama. Ma ei tahtnud sõpradest mahajäada ja ka ema suhtus ettevõtmisse skeptiliselt, ja nii jäigi minemata. Praegu ma natuke kahetsen seda, aga kesteab, milleks see hea oli. Kui keegi peaks tahtma minna välis maale õppima, soovitan seda väga, uus kogemus ning hea keele praktika.

22. Kirjuta iga lause esimesse lünka sobiv omadussõna ülivõrde vormis. Kui võimalik, kasuta lühivormi (nt pikim). Lõpeta lause oma sõnadega.

- Omadussõnad: huvitav kallis kummaline kurb ~~pikk~~ soe suur uus vajalik õnnelik
1. Minu *pikim* välisreis toimus
2. Minu elu saavutus on
3. Minu elu üks päev oli siis, kui
4. asi, mida viimasel ajal olen kuulnud, on
-

5. Arvan, et ained kooliprogrammis on
6. asi, mille olen raha eest ostnud, on
7. raamat, mida olen viimasel ajal lugenud, on
-
8. suhted on mul
9. Inimene on siis, kui
-
10. Minu oskus on
-

23. Leia vastandlikke seisukohti väljendavad lausepaarid ja moodusta nendest vastandavate väljendite abil terviklikud mõttearendused. Kokku tuleb kuus vastandavat mõttearendust.

Vastandavad väljendid	Seisukohad
kuid	Demagoogia on üldiselt taunitav.
aga	Luuletajad püüavad oma loominguga edasi anda tundeid.
ühelt poolt ... teiselt poolt	Kunstnikud kujutavad oma loomingus tihti valesid asju.
seevastu	Kool õpetab väga palju teoreetilisi teadmisi.
teisalt	Füüsikud üritavad kirjeldada reaalsust objektiivselt, ilma tunneteta.
kui ... siis	Rousseau leidis, et kultuuri edenemisega on kaasnenum kõlbluse langus.
	Kunst peaks muutma inimesed ausamaks ja siiramaks.
	Üldiselt arvati, et kultuur on muutnud inimkonda paremaks.
	Elu nõuab hakkamasaamiseks praktilisi oskusi.
	Infotehnoloogia on muutnud suhtlemist tihedamaks.
	Demagoogiat kasutatakse väitluses sageli.
	Vähenenud on näost näkku suhtlemise osakaal.

1.
-
2.
-
3.
-
4.
-
5.
-
6.
-

Kokkuvõttev meelespea

-

Oled teema läbinud.
Hinda oma oskusi 5-pallilisel skaalal (5 – väga hästi, 4 – hästi, 3 – saan hakkama, aga võiks veel harjutada, 2 – veidi, aga on vaja veel palju harjutada, 1 – üldse mitte).

Kolmas teema	1	2	3	4	5
1. Oskan eristada argistiili, ametlikku stiili ja kõrgstiili ning analüüsida nende sobivust tekstis.					
2. Oskan leida internetist infot vahetusõpilase taotluse esitamiseks.					
3. Oskan täita vahetusõpilase taotlusankeeti.					
4. Oskan kirjutada sobivas stiilis enesetutvustust.					
5. Oskan osaleda vahetusõpilase konkursivestlusel.					
6. Oskan korrektselt kirjutada numbreid ja arve.					
7. Oskan koostada meelepead tüüpiliste kirjavigade kohta.					

Analüüsi teemas õpitud materjali ja sõnasta enda jaoks kolm olulist põhimõtet või reeglit, mis peaks eluajaks meelde jääma. Kirjuta need tööraamatu tagakaanele.

KEELEKASUTUSE KULDREEGLID

1

2

3

1

2

3

1

2

3

© Autorid ja OÜ Künnamees, 2011.

Keeletoimetaja Siiri Soidro. Kujundaja Kersti Ehala. Kaanefoto Johan Elm.

Vihikut on praktilises õppetöös katsetanud ja retsenseerinud Tartu Kivilinna Gümnaasiumi õpetajad Anneli Jõgioja, Kadri Ottenson, Urve Parveots ja Annika Rebane ning Nõo Reaalgümnaasiumi õpetaja Heily Soosaar. Autorid ja kirjastus tänavad neid kõiki ja nende õpilasi, kes tööraamatut praktikas katsetasid.

Vihikus on kasutatud järgmisi autoriõigusega kaitstud materjale:

Toomas Volmer, „Foto presidendi vastuvõtult“; Sander Silm „Ainult üks küsimus: Mis on praegu Eesti jaoks kõige olulisem?“ SL Õhtuleht, 24.02.2009; Zlata Skubi „Tänavaküsitlus: Mida kõike peab teadma, et tüdrukutele meeldida“ <http://noortehaal.delfi.ee> 23.08.2010; Jean-Jacques Rousseau „Arutlus teemal: Kas teaduste ja kunstide taassünd on aidanud kaasa kommete puhastamisele“, katkendid, Tallinn: Perioodika, 1995; Senad Gubelic, „Edina, 12, kirjutab oma kodus Sarajevo“. UNICEF/NYHQ1993-1147/Gubelic. YFU kuulutus ja YFU taotlusanket, YFU Eesti MTÜ; Oliver Hainsalu „Vahetusõpilane Henri: Vahetusõpilaseks tasub minna vaid siis, kui seda ise ka tahad“, <http://noortehaal.delfi.ee>, 24.10.2010; Henri Lempu, Henri Lempu portreefoto.

Autorid ja kirjastus tänavad neid kõiki loa eest nende tekste ja materjale kasutada. Kirjastus on andnud oma parima kasutatud materjalide autoriõiguste järgimiseks. Pretensioonide puhul palun võtta ühendust künnamees@gmail.com.

Sõnar on eesti õigekirja mobiilirakendus, mis juhatab su kiiresti õige reeglini, kui tekib kahtlus, kas kasutada suurt või väikest algustähte, panna koma või mitte, kirjutada kokku või lahku. Sõnari saab telefoni laadida leheküljelt www.keelevidin.ee.